ΠΑΝΤΟΓΝΩΣΤΗΣ

ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΙΣ

ΠΟΛΙΤΙΚΗ-ΚΟΙΝΩΝΙΟΛΟΓΙΚΗ-ΟΙΚΟΝΟΜΟΛΟΓΙΚΗ-ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ-ΝΟΜΟΛΟΓΙΚΗ-ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΚΗ

ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΗ ΔΙΣ ΤΟΥ ΜΗΝΟΣ

ΙΔΙΟΚΤΗΤΗΣ & ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ: **ΓΕΩΡΓΙΟΣ Ν. ΙΩΑΝΝΟΥ**

ΓΡΑΦΕΙΑ: ΟΔΟΣ ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ 32 — ΑΘΗΝΑΙ

ΕΤΟΣ Α'. | *Ἀθῆναι τῇ 31 Ἰανουαρίου 1923* | ΑΡΙΘ. 19—24

ΣΥΝΔΡΟΜΑΙ ΕΤΗΣΙΟΙ

ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ	Δρ.	60.—
ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΥ	Φραγκ.	60.—
ΑΜΕΡΙΚΗΣ	Δολ.	10.—

ΤΙΜΗ ΕΚΑΣΤΟΥ ΦΥΛΛΟΥ ΔΡ. 3.-

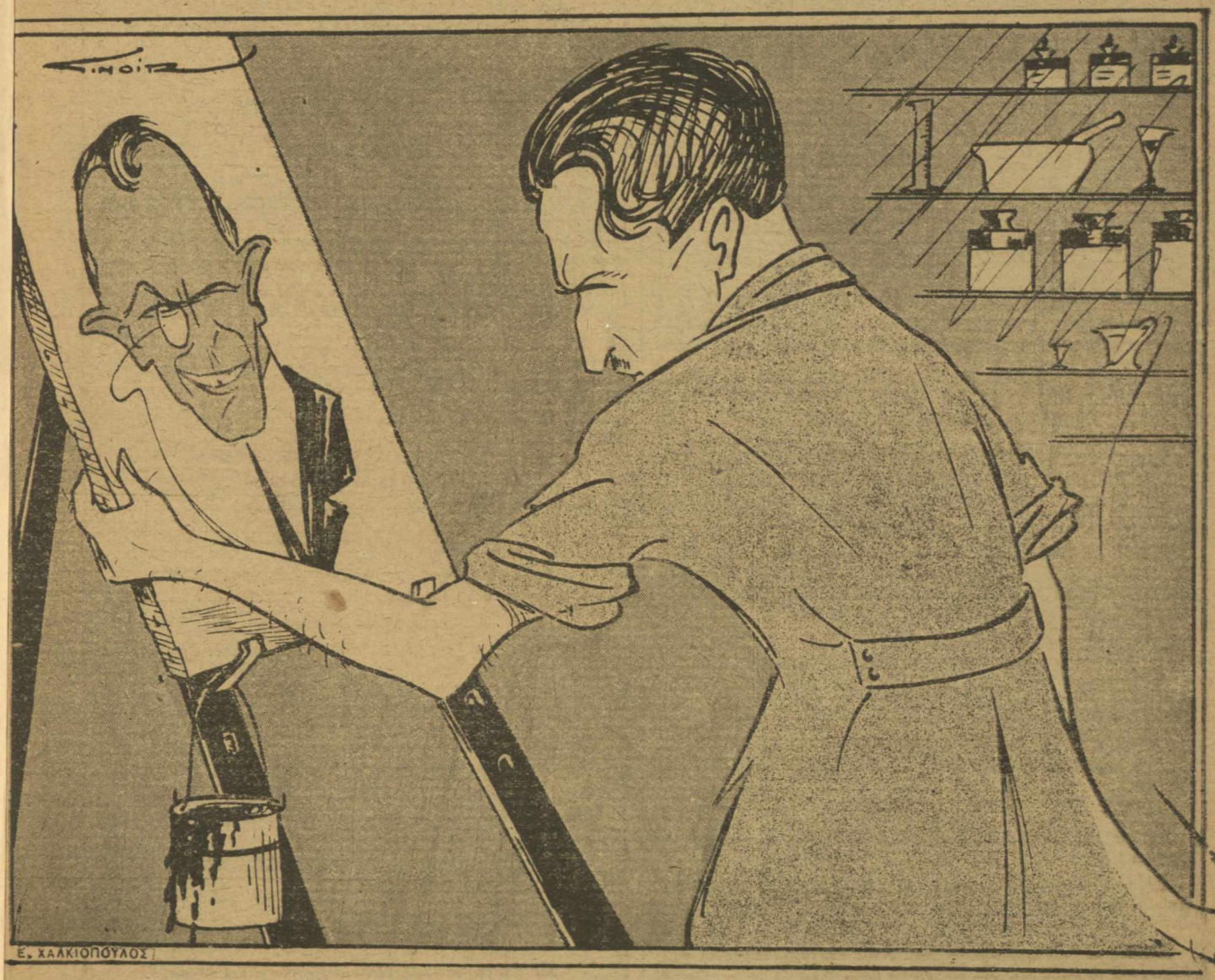

Ὁ Noir *σκιτσάρων τὸν... «Παντογνώστην»!*

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΠΟΛΙΤΕΙΑΚΑ-ΚΟΙΝΩΝΙΟΛΟΓΙΚΑ-ΟΙΚΟΝΟΜΟΛΟΓΙΚΑ

Χ—Ψ—Ω.—Περὶ τὸ ζήτημα τῶν εἰς χρυσὸν καταθέσεων.
EDOUARD HERRIOT.—Τὸ Οἰκονομικὸν Πρόβλημα.
ΑΠΟΣΤ. ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΥ.—Περὶ Φαρμακευτικῶν Ἐνδείξεων.

ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΚΑ—ΤΕΧΝΟΚΡΙΤΙΚΑ

ΚΩΣΤΗ ΠΑΛΑΜΑ.—Σημειώματα στὸ Περιθώριο.
ΣΤΕΛ. ΣΠΕΡΑΝΤΣΑ.—Μεσημέρι (Ποίησις).
ΓΡΗΓ. ΞΕΝΟΠΟΥΛΟΥ.—Ἡ Λογοτεχνικὴ Φήμη καὶ ὁ κ. Κυριαζῆς.
VESPER.—Σκέψεις τοῦ Κλεάνθη, Τράμ, Βούτυρο—Λάδι, Ἀντιστροφές.
ΦΑΙΔΡΟΥ ΧΑΡΗ.—Ἐνῷ τὸ Τράμ προχωρεῖ . . . !
ΑΝΘΙΜΟΥ ΧΛΩΜΟΥ.—Ὑστερόγραφα.
ΝΙΚ. ΓΟΥΖΑΡΗ.—Θέλω. Ψυχόπονιά. (Ποίησις).
Δ. ΓΡ. ΚΑΜΠΟΥΡΟΓΛΟΥ.—Ὁ Ὅρκος τοῦ Θαλασσινοῦ (Μυθιστόρημα).
HENRI ARDEL.—Ὅλα Γίνονται. (Μετάφρ. Ἐλιζ. Δελένδα).
Α. Μ. ALDANOV.—«Ἁγία Ἑλένη»—Μικρὰ νῆσος (Μετάφ. Χ. Δελένδα).

ΠΑΛΑΙΑ ΚΑΙ ΝΕΑ—ΝΕΑΙ ΕΚΔΟΣΕΙΣ—ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΣ ΤΥΠΟΣ

ΟΙΝΟΙ

ΜΑΡΚΟ

ΛΕΥΚΟΙ
ΚΑΙ
ΕΡΥΘΡΟΙ

Ἐπιτραπέζιοι

ΕΙΣ ΦΙΑΛΑΣ

ΚΟΝΙΑΚ

"ΒΟΤΡΙΣ,,

Παλαιὸν
ἀπόσταγμα οἴνων
ΑΠΑΡΑΜΙΛΛΟΝ
Πωλεῖται
Εἰς ὅλα τὰ κέντρα
ΚΑΤΑΝΑΛΩΣΕΩΣ

ΤΡΑΠΕΖΑ ΕΜΠΟΡΙΟΥ

ΑΝΩΝΥΜΟΣ ΕΤΑΙΡΙΑ

Ἱδρυθεῖσα ὑπὸ ὁμάδος ἐμπόρων
τῶν Ἀθηνῶν, τοῦ Πειραιῶς καὶ τῶν περιχώρων.

ΕΔΡΑ ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ
Ὁδὸς Κοραῆ 5.

Εἰδικὴ ὀργάνωσις διὰ τὴν ἐξυπηρέτησιν τῶν ἐμπορικῶν καὶ βιομηχανικῶν συμφερόντων. Πρὸς τοῦτο ἔχει ὀργανώσει εὐρύταταν δίκτυον *Ἀνταποκριτῶν* εἰς πάσας τὰς πόλεις Παλαιᾶς καὶ Νέας Ἑλλάδος.

Η ΤΡΑΠΕΖΑ ΕΜΠΟΡΙΟΥ
ἐκτελεῖ πάσης φύσεως τραπεζικὴν ἐργασίαν.

ΚΑΤΑΘΕΣΕΙΣ:

Εἰς πρώτην ζήτησιν	4 o|o
Ἐπὶ παραδόσ. μετὰ 15ήμ. προειδοποίησιν	4 1|2 o|o
» προθεσμίᾳ 6 μηνῶν	5 o|o
» » 1 ἔτους	5 1|2 o|o
» » 2 ἐτῶν καὶ ἐπέκεινα . .	6 o|o

Διὰ τὰς εἰς ξένον συνάλλαγμα καταθέσεις ἰδιαίτεραι συμφωνίαι.

ΤΑΜΙΕΥΤΗΡΙΟΝ: μέχρι *10,000*. . . . *5 o\|o* ἀπηλλαγμένον παντὸς φόρου τοῦ Δημοσίου, ἤτοι περίπου *5 1\|2 o\|o*.

Πάντες οἱ *Ἀνταποκριταί* μας εἶναι ἐξουσιοδοτημένοι νὰ δέχωνται καταθέσεις διὰ λογ)σμόν μας.

ΤΡΑΠΕΖΑ ΕΘΝ. ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ

ΑΝΩΝΥΜΟΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑ -- Ἱδρυθεῖσα τὸ 1918

Ἕδρα ἐν Ἀθήναις.—Ὑποκαταστήματα ἐν Πειραιεῖ, Πάτραις, Σύρῳ.— ***Κεφάλαιον καταβληθὲν Δρχ. 10.000.000 —Κεφάλαια ἀποθεματικὰ Δρχ. 2.067.802,95***

Πρόεδρος τοῦ Διοικ. Συμβουλίου: Παντελῆς Τσιτσεκλῆς
Σύμβουλοι Διευθυνταί: Δ. Μιαούλης καὶ Ἀν. Σπουργίτης

Τραπεζιτικαὶ ἐργασίαι παντὸς εἴδους

Καταθέσεις εἰς Δραχμὰς καὶ Ξένα νομίσματα ὑπὸ τοὺς εὐνοικωτέρους ὅρους.

ΤΡΑΠΕΖΑ ΑΘΗΝΩΝ

ΑΝΩΝΥΜΟΣ ΕΤΑΙΡΙΑ

Ἱδρυθεῖσα τῷ 1893.

Κεφάλαιον (ἐξ ὁλοκλήρου καταβεβλημένον)
Δρ. 48.000.000

Ἕδρα ἐν ΑΘΗΝΑΙΣ

Τηλεγραφικὴ Διεύθυνσις: ΤΡ. ΑΘΗΝΩΝ

ΥΠΟΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΑ:

Ἐν Ἑλλάδι: Ἀθῆναι, Ἀγρίνιον, Ἀργοστόλιον, Βόλος, Ζάκυνθος, Ἡράκλειον, Θεσ)νίκη, Ἰωάννινα, Καβάλλα, Καλάμαι, Κέρκυρα, Λάρισσα, Λεβάδεια, Λῆμνος, (Κάστρον), Μυτιλήνη, Ξάνθη, Πάτραι, Πειραιεύς, Πύργος, Ρέθυμνος, Σάμος, (Βαθὺ καὶ Καρλόβασι), Σπάρτη, Σύρος, Τρίπολις, Χαλκίς, Χανιά, Χίος.

Ἐν Αἰγύπτῳ: Ἀλεξάνδρεια, Κάϊρον, Πόρτ-Σαΐδ.

Ἐν Κύπρῳ: Λεμεσός, Λευκωσία.

Ἐν Ἀδριανουπόλει—Ἐν Κωνσταντινουπόλει: Γαλατᾶ, Πέραν, Ἑταμπούλ. ***Ἐν Σμύρνῃ:***

Ἐν Ἀγγλίᾳ: Λονδῖνον. ***Ἐν Ἀμερικῇ:*** Νέα Ὑόρκη.

Ἀνταποκριταὶ καθ' ὅλην τὴν Ἑλλάδα καὶ εἰς τὰς κυριωτέρας πόλεις τοῦ Κόσμου.

Ἐκτελεῖται πᾶσα Τραπεζιτικὴ ἐν γένει ἐργασία.

ΠΑΝΟΓΝΟΣΤΗΣ

ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΙΣ

ΠΟΛΙΤΙΚΗ-ΚΟΙΝΩΝΙΟΛΟΓΙΚΗ-ΟΙΚΟΝΟΜΟΛΟΓΙΚΗ-ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ-ΝΟΜΟΛΟΓΙΚΗ-ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΚΗ

ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΗ ΔΙΣ ΤΟΥ ΜΗΝΟΣ

ΙΔΙΟΚΤΗΤΗΣ & ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ: **ΓΕΩΡΓΙΟΣ Ν. ΙΩΑΝΝΟΥ**

ΓΡΑΦΕΙΑ: ΟΔΟΣ ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ 32 — ΑΘΗΝΑΙ

ΕΤΟΣ Α'. | *Ἀθῆναι τῇ 31 Ἰανουαρίου 1923* | *ΑΡΙΘ. 19—24*

ΠΟΛΙΤΕΙΑΚΑ-ΚΟΙΝΩΝΙΟΛΟΓΙΚΑ-ΟΙΚΟΝΟΜΟΛΟΓΙΚΑ

ΠΕΡΙ ΤΟ ΖΗΤΗΜΑ
ΤΩΝ ΕΙΣ ΧΡΥΣΟΝ ΚΑΤΑΘΕΣΕΩΝ

Πολὺς θόρυβος ἠγέρθη περὶ τὸ Νομοθετικὸν Διάταγμα τῶν εἰς χρυσὸν καταθέσεων καὶ ἀλλεπάλληλοι αἱ γνῶμαι ἀλλαχοῦ μὲν συγκρουόμεναι, ἀλλαχοῦ δὲ ταὐτιζόμεναι εὗρον φιλοξενίαν εἰς τὸν ἡμερήσιον τύπον τῆς πρωτευούσης.

Δὲν θὰ εἰσέλθωμεν εἰς τὴν συζήτησιν τῆς ἑρμηνείας τῶν σχετικῶν περὶ τῶν καταθέσεων εἰς χρυσὸν Νόμων 987 καὶ 1414

Τοῦτο εἶνε ζήτημα ἀφορῶν τοὺς νομολόγους μας καὶ τὰ δόγματα τὰ ὁποῖα οὗτοι ἐξάγουν ἐκ τῶν τοιούτων ἢ τοιούτων ἑρμηνειῶν καὶ νομικῶν ἀρχῶν, ὑφ' ὧν διαπνέονται. Ἡμεῖς θὰ ἐξετάσωμεν κατὰ πόσον τὸ Κράτος εὑρεθὲν εἰς τὴν ἀναπόδραστον ἀνάγκην καὶ χάριν τῆς κοινῆς σωτηρίας νὰ ἐξοικονομήσῃ πάσῃ θυσίᾳ χρυσὸν, δὲν εἶχε ἄλλο ἄμεσον μέτρον ἀπὸ τὸ τῆς ἐπισχέσεως τοῦ χρυσοῦ, περὶ ὧν οἱ ἀνωτέρω Νόμοι κατὰ τρόπον ἐξαφανίζοντα ὁριστικῶς καὶ ἀμετακλήτως τὸ δικαίωμα, ὅπερ εἶχον οἱ μέχρι τοῦδε ἐπ' αὐτοῦ πιστωταί.

Τὸ Κράτος εἶχεν ἀνάγκην χρυσοῦ. Τὸν ἐζήτησεν ἀπὸ ἐτῶν ἐν τῷ ἐξωτερικῷ διὰ δανείων. Ματαίως ὅμως, διότι αἱ διεθνεῖς ἀγοραὶ ἐξακολουθοῦσαι τὴν περισυλλογήν των ἐφειδωλεύοντο αὐτοῦ, ἔστω καὶ ἔναντι δελεαστικωτάτου τόκου, καὶ οἱ διοικοῦντες τὰ κοινὰ ἐστράφησαν πρὸς τὴν χώραν. Ἡ χώρα παρέσχεν εἰς αὐτοὺς δι' ἀλλεπαλλήλων δανείων καὶ ἑνὸς ἀναγκαστικοῦ τὰ μέσα εἰς τὸν τιτανικὸν διὰ τὰς δυνάμεις της ἀγῶνα καὶ ὑπέστη τὸ βάρος βαρυτάτης φορολογίας διὰ νὰ περισυλλέξῃ τὰ ἐξ αὐτοῦ συντρίμματα καὶ δι' αὐτῶν νὰ οἰκοδομήσῃ ἐκ νέου. Ἦτο φυσικὸν εἰς τὴν ἀκατάβλητον θυσίαν τοῦ αἵματος καὶ τοῦ χρήματος τῶν τέκνων της ἡ Ἑλλὰς νὰ ἀναζητήσῃ καὶ τὸν χρυσόν.

Δὲν θέλομεν, ἐπαναλαμβάνομεν καὶ πάλιν, νὰ ἀναμιχθῶμεν εἰς τὸ ***κονταροχτύπημα*** τῶν ὀπαδῶν τοῦ ***σχετικοῦ*** τοῦ δικαιώματος τοῦ Κράτους ἔναντι τῶν πολιτῶν αὐτοῦ κατὰ τῶν δογματιζόντων τὸ ***ἀπόλυτον*** τοῦ δικαιώματος τούτου.

Τὸ Κράτος ἠδύνατο τὸν ὑποβλεπόμενον χρυσόν, ἐπὶ τοῦ ὁποίου ἐνόμιζεν ὅτι εἶχε πραγματικὰ δικαιώματα νὰ λάβῃ, ἀφοῦ μάλιστα θαμμένος εἰς τὰ χρηματοκιβώτια τῶν Τραπεζῶν εἶνε ὡς τοκοφόρος, εἴτε ὡς κοινὴ ἢ ἀνώμαλος παρακαταθήκη δὲν ἦτο παραγωγός, ἐνῶ εἰς τὰς χεῖρας τοῦ Κράτους θὰ προωρίζετο διὰ τὸν ὑπὲρ πάντας ἀγῶνα τῆς σωτηρίας τοῦ Ἔθνους. Πῶς ὅμως; Ἁπλούστατα· λαμβάνον αὐτὸν ὡς ***ἀναγκαστικὸν δάνειον*** ἀπὸ τοὺς κατόχους. Τοιουτοτρόπως ἀφ' ἑνὸς θὰ ἐτηροῦντο πάντα ἐκεῖνα τὰ προσχήματα τοῦ ἐνοχικοῦ δικαίου ἔναντι τῶν ὀνομαστικῶν κατόχων, ἀφ' ἑτέρου τὸ Κράτος αὐθαίρετον καὶ

θὰ ἐπεδείκνυεν εἰς τὸ ἐξωτερικὸν ὅτι τὸν χρυσόν, ὃν ἐζήτησε παρ' αὐτοῦ εὗρεν ἐν τῷ ἐσωτερικῷ δανεισθέντα παρὰ τῶν ἰδίων του πολιτῶν.

***

Ὁ κ. ὑπουργὸς τῶν Οἰκονομικῶν διὰ τῶν πληροφοριῶν του, ἃς βεβαίως ἐξηκριβωμένας εἶχεν, ὑπελόγισεν ὅτι ὁ λαμβανόμενος χρυσὸς θὰ ἀνήρχετο μέχρις ἴσως 100 ἑκατομ. φρ. χρυσῶν. Ἡμεῖς θὰ δεχθῶμεν τὸ ἥμισυ, ὅτι θὰ ἐπραγματοποιεῖτο ποσὸν 50 ἑκατομμυρίων. Δανειζόμενον τὸ Κράτος τὸ ποσὸν τοῦτο θὰ ἠδύνατο νὰ συμβληθῇ πρὸς τοὺς δικαιούχους του ὑπὸ τὰς ἑξῆς συνθήκας.

1) Νὰ δανεισθῇ τοῦτον τοκοχρεωλυτικῶς μὲ μακροπρόθεσμον ἀπόσβεσιν, ἤτοι μὲ τοκοχρεωλύσιον 4 ο)ο καὶ προθεσμίαν 40 ἐτῶν.

2) Νὰ δανεισθῇ τοῦτον ἀτόκως μὲ ἀπόσβεσιν εἰκοσαετῆ, ἤτοι μὲ χρεώλυτρον 5 ο)ο.

3) Νὰ γίνῃ πάγιον (rente) τοκοφόρον πρὸς 5 ο)ο οὗ ἀπόσβεσις δι' ἐξαγορᾶς νὰ γίνηται κατά τι ποσοστὸν ἐτησίως ἐφόσον καὶ καθόσον ἡ τιμή του ἐπὶ τοῦ ἐξωτερικοῦ συναλλάγματος, ἰδίως τῆς ἀγγλικῆς λίρας, περιωρίζετο εἰς τὰς ἑκατὸν δραχμάς, ἡ δὲ τιμὴ τῶν ὁμολογιῶν κατήρχετο τοῦ ἀρτίου.

Διὰ τὴν πρώτην μορφὴν τοῦ δανείου θὰ ἀπῃτοῦντο 2.500.000 φρ. χρυσᾶ κατ' ἔτος, διὰ τὴν δευτέραν μορφὴν θὰ ἀπῃτοῦντο 2.500.000 φρ. χρ., διὸ τὴν τρίτην δὲ μορφὴν θὰ ἀπῃτοῦντο ὁμοίως 2.500.000 φρ. χρ. κατ' ἔτος πλέον τὸ ἀπὸ τῆς ἐνάρξεως τῆς ἀποσβέσεως τὸ ἀναγκαιοῦν ποσοστὸν πρὸς τοῦτο.

Ἐννοεῖται ὅτι οἱ ἀνωτέρω συνδυασμοὶ δανείου δὲν εἶνε οἱ μόνοι, θὰ ἠδυνάμεθα κατὰ πολλοὺς τρόπους νὰ καταστήσωμεν τοῦτο ἀσφαλέστερον καὶ εὐμενέστερον διὰ τοὺς κομιστὰς τῶν ὁμολογιῶν. Ἠδύνατο, λόγου χάριν, νὰ ὑποχρεωθῇ τὸ Κράτος νὰ δέχηται κατὰ τὸ ἓν τέταρτον τοῦ εἰσπραττομένου μεταλλικοῦ ἐπὶ τῶν σχετικῶν τελωνειακῶν δασμῶν εἰς ὁμολογίας τοῦ δανείου τούτου;

Γεννᾶται ἤδη τὸ ζήτημα τῆς ἀσφαλείας καὶ ἐγγυήσεως τοῦ Δανείου τούτου. Πρὸς τοῦτο τὸ Κράτος ἠδύνατο νὰ ἐπιβάλῃ εἰδικὴν φορολογίαν καταβαλλομένην εἰς μεταλλικὸν ἐπὶ τῶν ἐξαγομένων προϊόντων τοῦ τόπου καὶ ἐπὶ τῶν χρηματιστικῶν πράξεων τῶν εἰς χρυσὸν δανείων καὶ τοῦ ἐξωτερικοῦ Συναλλάγματος.

***

Τὸ Κράτος γινόμενον οὕτω κάτοχος τοῦ δανεισθέντος χρυσοῦ θὰ ἐπετύγχανε τὴν βελτίωσιν τοῦ πιστωτικοῦ νομίσματος τῆς χώρας, χρησιμοποιοῦν τὸν εἰσπραττόμενον χρυσὸν πρὸς τὸν μοναδικὸν σκοπὸν ν' ἀποσύρῃ τῆς κυκλοφορίας ἀντίστοιχον ποσὸν χαρτονομίσματος. Δεδομένου δὲ ὅτι μὲ τὴν σημερινὴν τιμὴν τοῦ χρυσοῦ τὰ 50.000.000 τούτου καλύπτουσι περὶ τὰ 2.000.000.000 δραχμῶν θὰ ἠδύνατο ὄχι μόνον νὰ ἀποσύρῃ τῆς κυκλοφορίας 1.500.000.000 δραχμῶν τοῦ ἀναγκαστικοῦ δανείου ἀλλὰ καὶ νὰ ἔχῃ περίσσευμα δραχμῶν 500 ἑκατομμ. αἱ ὁποῖαι βεβαίως μετὰ τὴν οὕτω πραγματοποιουμένην βελτίωσιν θὰ ἀπετέλουν διὰ τὰς ἐκτάκτους ἀνάγκας τοῦ Δημοσίου πολύτιμον κεφάλαιον. Ἐπιτυγχανομένης δὲ τῆς βελτιώσεως τῆς δραχμῆς, ἐξ ἄλλου, θὰ ἠδύνατο ἀκόπως νὰ ἀνταποκρίνηται εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τοῦ δανείου, ἡ ὁποία ἐφόσον ἡ δραχμὴ θὰ ἦτο ἐν ὑποτιμήσει θὰ ἀπετέλει σοβαρώτατον κεφάλαιον εἰς τὰ ἔξοδα τοῦ ἐτησίου προϋπολογισμοῦ.

Χ—Ψ—Ω

EDOUARD HERRIOT
ΒΟΥΛΕΥΤΟΥ—ΠΡΩΗΝ ΥΠΟΥΡΓΟΥ

ΤΟ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟΝ ΠΡΟΒΛΗΜΑ

(Συνέχεια ἐκ τοῦ προηγουμένου).

Καὶ οὕτω, χωρὶς νὰ περιαυτολογῶ, βλέπετε πῶς σοβαρός τις ἄνθρωπος δύναται καὶ ὀφείλει νὰ εἴπῃ ὅτι ἐὰν εἰς τὸν Προϋπολογισμὸν τοῦ 1922 κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἧττον ἐπῆλθεν ὁ ἰσοσκελισμός, τὸ πρόβλημα θὰ ἀποβῇ δραματικὸν ἀρχομένου τοῦ 1923, ἐφ' ὅσον διὰ τῆς μειώσεως ἐσόδων τινῶν καὶ ἐξ ἀντιθέτου διὰ τῆς αὐξήσεως τῶν ἐξόδων θ' ἀπαιτηθῇ ν' ἀνευρεθῇ ποσὸν συμπληρωματικὸν 6—7 δισεκατομμυρίων φράγκων. Ὅταν εἶπον τοῦτο εἰς τὴν Βουλὴν μοὶ ἀπήντησαν: «*Σιωπήσατε, πτηνὸν κακῶν οἰωνῶν!* Πρὸς τὸ παρὸν ἀσχολούμεθα διὰ τὸν Προϋπολογισμὸν τοῦ τρέχοντος ἔτους. Μετὰ ταῦτα θὰ ἴδωμεν». Ἀλλὰ ἐνώπιον Γαλλικοῦ κοινοῦ, τὸ ὁποῖον σκέπτεται ὅπως ἐγὼ σκέπτομαι διὰ τὸ μέλλον τῆς Χώρας καὶ προσθέτω ἐπίσης διὰ τὸ μέλλον τῆς Δημοκρατίας, ὀφείλω νὰ εἴπω ὅτι δὲν δύναμαι νὰ σκέπτωμαι ἐπὶ τοῦ μέλλοντος τούτου ἄνευ ἀγωνίας.

Ἐκθέτω ζητήματα δύσκολα, τὰ ἐκθέτω ἐν πλήρει συνειδήσει, θὰ μὲ κρίνητε κατόπιν, ἀλλὰ θὰ ἦτο ἀνάξιον ὡς πρὸς τὰ μεθόδους καὶ τὸ πνεῦμα, ἅτινα διέπουσι τὴν παροῦσαν συνάθροισιν, ἐὰν μὲ διεκόπτετε κατὰ τὴν στιγμὴν ταύτην. (Χειροκροτήματα).

Ἔλεγον ὅθεν ὅτι εἶναι ἀπαραίτητοι αἱ προβλέψεις καὶ εἰς ὃ εὑρισκόμεθα σημεῖον, ἔχετε ἀνάγκην, ὄχι μόνον πολιτικῶν ἀνθρώπων, οἵτινες νὰ προσπαθῶσι νὰ οἰκειοποιῶνται τὴν εὔνοιαν τούτου ἢ ἐκείνου τοῦ πλήθους, ἱκανοποιοῦντες τοῦτο ἢ ἐκεῖνο τὸ πάθος· ἔχετε ἀνάγκην πολιτικῶν ἀνθρώπων βαθέως σκεπτομένων, οἵτινες μιμούμενοι τὸ παράδειγμα τῶν παλαιῶν νὰ σκέπτωνται διὰ τὸ μέλλον, ὅπερ σᾶς προεξέθεσα.

Ἐὰν τοῦτο εἶναι ἀληθές, κυρίαι καὶ πολῖται, ***ἀπὸ τοῦ προσεχοῦς ἔτους θὰ εὑρεθῶμεν ἐνώπιον αὐξανομένου ἐλλείμματος,*** τὸ ὁποῖον πῶς θὰ ἀντικρύσωμεν; Ἐκεῖνοι λέγουσι πρὸς τὸ πλῆθος «δι' οἰκονομιῶν». Κατ' ἀρχὴν βεβαίως δι' οἰκονομιῶν.

Βεβαίως ἐκεῖθεν καὶ ἐγὼ ἠρξάμην καὶ ὅσοι μεταξὺ ὑμῶν εὐαρεστοῦνται νὰ παρακολουθήσωσι τὸ ταπεινὸν παράδειγμά μου δύνανται νὰ παρατηρήσωσιν ὅτι κατὰ τὰς διακοπάς, καθ' ὃν χρόνον συνεδρίαζεν ἡ κοινοβουλευτικὴ ἐπιτροπὴ ἐπὶ τῶν οἰκονομικῶν εἰσηγήθην τὴν ἐπιψήφισιν προτάσεως, γενομένης δεκτῆς ὁμοφώνως τότε, καθ' ἣν προσεκλήθη ἡ Κυβέρνησις νὰ ἀναθεωρήσῃ τὸν Προϋπολογισμὸν καὶ ***νὰ μᾶς τὸν ἐπαναφέρῃ ἐπιφέρουσα εἰς αὐτὸν οἰκονομίας.*** Τὸ ἀποτέλεσμα τῆς ἐνεργείας ταύτης ἦτο οἰκονομίαι 1 δισεκατομμυρίου, αἵτινες, θὰ μοὶ εἴπητε, ὅτι δὲν εἶναι σημαντικαί, ἀλλὰ τῇ ἀληθείᾳ δι' ἕνα μετριόφρονα προτιμῶ περισσότερον ἀποτέλεσμα μετριώτερον ἢ πολλὰς ἐλπίδας μήπω πραγματοποιηθησομένας.

Λοιπόν, ναί, Κυρίαι καὶ Κύριοι, διὰ τῶν οἰκονομιῶν ἐπὶ τοῦ Προϋπολογισμοῦ, ἐπὶ παραδείγματι τοῦ Ὑπουργείου τῶν Στρατιωτικῶν, χωρὶς νὰ θέλω κατὰ τὴν παροῦσαν στιγμὴν νὰ εἰσέλθω ἐπὶ τῶν λεπτομερειῶν τοῦ ἀπεράντου τούτου ζητήματος, ἐπὶ τοῦ Προϋπολογισμοῦ, λέγω, τοῦ Ὑπουργείου τῶν Στρατιωτικῶν,

εἰς ὃν σήμερον παρατηρεῖται ἡ μεγαλυτέρα διασπάθισις δέον νὰ γνωρίζητε ὅτι ἀτυχῶς αἱ οἰκονομίαι δὲν ἐπιφέρουσι τὴν λύσιν τῶν δυσχερειῶν καὶ πρὸς ἀπόδειξιν τούτου ἀναφέρω τὸ ἑξῆς παράδειγμα: Ὁ Προϋπολογισμὸς τῶν ἐξόδων, ὡς σᾶς ἀνέφερα ἀνωτέρω, ἀνέρχεται εἰς 25.000.000.000, ἐπὶ τούτων τὰ 12.000.000.000, κατ' ἐλάχιστον, ἔχουσι διατεθῇ διὰ τὴν πληρωμὴν τῶν τοκοχρεωλυσίων τοῦ δημοσίου χρέους. Συνεπῶς τὸ ποσὸν ἐπὶ τοῦ ὁποίου δύνανται νὰ ἐπέλθωσιν αἱ οἰκονομίαι, τὸ ποσὸν ὅπερ εἶναι ἐπιδεκτικὸν περιορισμοῦ, μόλις ὑπερβαίνει τὰ 12.000.000.000. Ἐὰν παραβάλητε τὸν Προϋπολογισμὸν τοῦ 1922 πρὸς τὸν τοῦ 1914, ὅπου ἐπὶ 1 δισεκατομμυρίου διατιθεμένου διὰ τὴν ὑπηρεσίαν τοῦ δημοσίου χρέους εἴχομεν 4 περίπου δισεκατομμύρια δι' ἐσωτερικὰς τακτικὰς δαπάνας, θὰ ἴδητε μεταξὺ τοῦ 1914 καὶ τοῦ 1921 ἢ 1922 δὲν ηὔξησαν αἱ δαπάναι αὗται εἰμὴ κατ' ἀναλογίαν 1 πρὸς 3, ἤτοι κατὰ τὴν ἀναλογίαν τῆς μειώσεως τῆς ἀξίας τοῦ νομίσματος. Τούτων οὕτως ἐχόντων δὲν θὰ ἦτο ἐντιμον καὶ ἐπιστημονικὸν νὰ ἐξαπατήσῃ τις τὸ κοινόν, ὡς τοῦτο πράττουσί τινες πολλάκις λέγοντες πρὸς αὐτὸ ***ὅτι τὸ ἀδιέξοδον θὰ πολεμηθῇ διὰ τῶν οἰκονομιῶν***· τὸ ἐννοεῖτε ὅτι ἐπὶ τῶν 12.000.000.000 τῶν ἀποτελούντων τὰ ἔξοδα ἐπιδεκτικὰ μειώσεως δὲν εἶναι δυνατὸν ν' ἀφαιρεθῶσιν 6 ἢ 7 δισεκατομμύρια περὶ ὧν σᾶς ὡμίλουν, διότι καὶ ἂν θέλωμεν νὰ μειώσωμεν τὰς δαπάνας τῶν εἰδικῶν προϋπολογισμῶν τῶν Πολεμικῶν Ὑπουργείων, ὀργανοῦντες εἰρήνην, περὶ ἧς σᾶς ὡμίλησεν ὁ κ. Jèze, ἣν ἄποψιν ἀποδέχομαι ὅπως καὶ σεῖς πνεύματι καὶ καρδίᾳ, θὰ ἴδωμεν αὐξανομένας ἄλλας δαπάνας, ὡς ἐπὶ παραδείγματι τὰς τῆς δημοσίας ἐκπαιδεύσεως, ἐξ ἧς ἐν τούτοις ἐξαρτᾶται τὸ μέλλον ἑνὸς ὁλοκλήρου λαοῦ. (Χειροκροτήματα).

(Ἡ συνέχεια εἰς τὸ προσεχές).

Η ΠΡΟΘΕΣΜΙΑ

ΤΗΣ ΚΑΤΑΘΕΣΕΩΣ ΤΩΝ ΣΤΕΜΜΑΤΩΝ

ΠΑΡΑΤΕΙΝΕΤΑΙ

ΤΟ

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΝ ΤΩΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ

(Ὑπηρεσία Δημοσίου Χρέους)

Δηλοποιεῖ ὅτι

Ἡ προθεσμία καταθέσεως τῶν «***Στεμμάτων***» τοῦ ἀναγκαστικοῦ Δανείου παρὰ τῇ Ἐθνικῇ Τραπέζῃ καὶ τοῖς ὑποκαταστήμασιν αὐτῆς πρὸς ἀνταλλαγὴν αὐτῶν διὰ τῶν ὁριστικῶν τίτλων παρατείνεται μέχρι τῆς 15ης Ἰανουαρίου ἔτους 1923.

Δέον καὶ αὖθις νὰ σημειωθῇ ὅτι τὰ κατατιθέμενα «***Στέμματα***» δέον νὰ ἀποτελοῦσι κατὰ δικαιοῦχον ὁλοκλήρους ἑκατοντάδας δραχμῶν καὶ ὅτι μετὰ τὸ πέρας τῆς ἄνω προθεσμίας δὲν θὰ παύσῃ ἐξακολουθοῦσα ἡ κατάθεσις τῶν «Στεμμάτων», ἁπλῶς μόνον καθορίζεται αὕτη διὰ τοὺς ἐπιθυμοῦντας νὰ προηγηθῶσιν εἰς τὴν παραλαβὴν τῶν ὧν δικαιοῦνται ὁμολογιῶν.

(Ἐκ τοῦ Τμήματος Δανείων καὶ Τοκομεριδίων)

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΑ ΖΗΤΗΜΑΤΑ

ΠΕΡΙ ΦΑΡΜΑΚΕΥΤΙΚΩΝ ΕΝΔΕΙΞΕΩΝ

[Ζήτημα ὁρισθὲν ὑπὸ τῆς ἐξ Ὑφηγητῶν τῆς Ἰατρικῆς Σχολῆς ὑπὸ τὴν προεδρείαν τοῦ Καθηγητοῦ κ. Γ. Φωκᾶ, καὶ διδαχθὲν ἐν τῷ Ἐθνικῷ Πανεπιστημίῳ τὴν 27ην Νοεμβρίου 1910 ὑπὸ τοῦ ἰατροῦ καὶ Ὑφηγητοῦ τῆς Φαρμακολογίας καὶ Θεραπευτικῆς κ. Ἀπ. Παπαδοπούλου].

Κύριοι,

Συντελοῦντες καὶ ἡμεῖς εἰς τὴν ὅσον οἷόν τε τελειοτέραν πρακτικὴν μόρφωσιν ὑμῶν, εὐχαρίστως ἐδέχθημεν ἵνα διδάξωμεν πρὸς ὑμᾶς, περὶ ὑδροθεραπείας, καὶ περὶ φαρμακευτικῶν ἐνδείξεων, ζητημάτων ἀναγομένων εἰς τὸ μάθημα τῆς Φαρμακολογίας καὶ Θεραπευτικῆς, καὶ ὁρισθέντων μοι ὑπὸ τῆς ἀξιοτίμου Ἐπιτροπῆς τῶν κ. Ὑφηγητῶν τῆς Ἰατρικῆς Σχολῆς. Καὶ τὸ μὲν περὶ Ὑδροθεραπείας ζήτημα ἐσκέφθημεν καὶ ἀπεφασίσαμεν μετὰ τοῦ προέδρου τῆς Ἐπιτροπῆς Καθηγητοῦ κ. Γ. Φωκᾶ ἵνα διδάξωμεν πρὸς ὑμᾶς μεταβαίνοντες εἰς Λουτράκιον ἢ Αἰδηψόν, τὸ δὲ περὶ φαρμακευτικῶν ἐνδείξεων ἀποτελεῖ τὸ ζήτημα τὸ ὁποῖον πρόκειται νὰ ἀναπτύξω ἐνώπιον ὑμῶν σήμερον.

Ἐν τῶν κυριωτέρων μελημάτων τοῦ ἀνθρώπου, ἀφ' ἧς ἐποχῆς ἀνεφάνη οὗτος ἐπὶ τῆς γῆς ἦτο καὶ ἡ ἐξεύρεσις τῶν μέσων εἰς θεραπείαν τῶν διαφόρων νοσημάτων ὑφ' ὧν προσεβάλλετο.

Οὕτως ἐὰν ἀνατρέξωμεν εἰς ὅλας τὰς ἐποχάς, θέλομεν συναντήσει ἱκανοὺς θεραπευτάς, ὧν διασημότεροι ἦσαν ὁ Ἱπποκράτης, ὁ Ἀσκληπιός, (ἡγεμὼν τῆς Τρίκκης), ὁ Διοσκουρίδης, ὁ Γαληνός, ὁ Fernel, ὁ Παρακέλσος, ὁ Glisson, ὁ Stahl, ὁ Hoffman, ὁ Sydenham, ὁ Boerhave, ὁ Haller, ὁ Cullen, ὁ Brown, ὁ Laënnec, ὁ Barther, ὁ Recamier, ὁ Bretonneau, καὶ πολλοὶ ἄλλοι νεώτεροι· μεταξὺ ὅμως τούτων ὑφίσταται ἡ οὐσιώδης διαφορὰ ὅτι αἱ μὲν ἐργασίαι τῶν πρώτων ὑπῆρξαν τὸ ἀντικείμενον συζητήσεων στηριζόμεναι εἰς τὴν τέχνην τοῦ θεραπεύειν, ἐνῷ αἱ τῶν νεωτέρων καθώρισαν τὴν ἐπιστημονικὴν ἐποχὴν ἀρχομένην ἀπὸ τῶν πρώτων ἐρευνῶν τῆς πειραματικῆς φυσιολογίας.

Καὶ κατὰ μὲν τὴν πρώτην περίοδον τὴν ἀβεβαίαν ὅλως καὶ ἐμπειρικήν, ἐγένοντο ἀληθῶς οὐκ ὀλίγαι καὶ σπουδαῖαι ἀνακαλύψεις πλουτίσασαι τὴν φαρμακευτικὴν ὕλην διὰ τοῦ ὑδραργύρου, τοῦ σιδήρου, τῆς δακτυλίτιδος, τῆς κίνας, τῆς εὐθαλείας, τοῦ ὀπίου, τοῦ κολχικοῦ, τῶν ἐμετικῶν καρύων, καὶ τῶν πλείστων τῶν καθαρτικῶν, ἐξικνουμένην μέχρι τῆς ἐποχῆς τοῦ Trousseau, ὅστις διὰ τῆς κλινικῆς παρατηρήσεως διήρεσε τὴν ἐποχὴν ταύτην εἰς δύο περιόδους, τὴν τῆς ἀκριβοῦς παρατηρήσεως, ἣν ὁ Renon ἐκάλεσεν ἐμπειρίαν ἐπιστημονικήν, καὶ τὴν τῆς ἁπλῆς ἐντυπώσεως, εἰς ἣν ὑπάγονται οἱ διάφοροι ἐμπειρικοὶ θεραπευταί.

Κατὰ δὲ τὴν δευτέραν περίοδον οἱ διάφοροι πειραματισταὶ ἐδημιούργησαν διὰ τοῦ ἐργαστηρίου, καὶ τῶν ἐργασιῶν τοῦ Magendie, καὶ τοῦ Cl. Bernard, τὴν φαρμακοδυναμικὴν ἐνέργειαν τῶν φαρμάκων· ἀλλὰ καὶ οὗτοι ἀγνοοῦντες τὴν παθογένειαν, συνέχεον τὸς νόσους, καὶ κατὰ συνέπειαν καθίστατο αὐτοῖς ὅλως ἀδύνατος ἡ ἐφαρμογὴ τῶν διδαγμάτων τῆς Φαρμακοδυναμικῆς ἐνεργείας τῶν φαρμάκων διὰ τὴν λειτουργικὴν καὶ συμπτωματικὴν χρῆσιν αὐτῶν.

Ἀπὸ τῆς ἐποχῆς ὅμως τοῦ Pasteur καὶ ἐντεῦθεν οἱ

διάφοροι θεραπευταὶ ἀκολουθοῦντες τὰς προόδους τῆς Παθολογίας, καὶ ἐπιζητοῦντες τὴν καταπολέμησιν αὐτῆς ταύτης τῆς αἰτίας τῶν νόσων ἵδρυσαν τὴν Παθογεννητικὴν Θεραπευτικὴν τὴν ἀφορῶσαν τὴν καταπολέμησιν αὐτῶν τούτων τῶν αἰτίων τῶν νόσων, τὴν πρόληψιν αὐτῶν, εἰ δυνατόν, καὶ τὴν παρεμπόδισιν τῆς προόδου τῶν ἐξ αὐτῶν πηγαζόντων συμπτωμάτων.

Οἱ δὲ φυσιολόγοι ἐρευνῶντες τὴν λειτουργίαν τῶν ὀργάνων, καὶ ἰδίᾳ τῶν ἀδένων, ἀνεῦρον τὰς ἀλλοιώσεις αὐτῶν, καὶ σύνδεσμόν τινα λειτουργικῶν τινων διαταραχῶν, παραχθείσης οὕτω τῆς ὀποθεραπείας.

Καὶ τελευταῖον χημικοί τινες στηριζόμενοι ἐπί τινων χημικῶν ἰδιοτήτων τῶν φαρμάκων, ἀνεκάλυψαν πλείστας νέας συνθέσεις συντελέσαντες σπουδαίως εἰς πλουτισμὸν τῆς Φαρμακευτικῆς ὕλης.

Τὴν ἐπιστημονικὴν ταύτην ἐποχὴν δυνάμεθα νὰ διαιρέσωμεν εἰς δύο μέρη, τὴν ***πειραματικήν,*** εἰς ἣν ὀφείλομεν τὴν γνῶσιν τῆς ἐνεργείας τῶν φαρμάκων ἐπὶ τῶν λειτουργιῶν τοῦ ὀργανισμοῦ καὶ τὴν ***μικροβιακήν,*** ἱδρυθείσης οὕτω τῆς Παθογεννητικῆς Θεραπευτικῆς.

Ἑπομένως ἡ χρῆσις τῶν φαρμάκων ἀπὸ τῆς ἐποχῆς τοῦ Ἱπποκράτους μέχρι σήμερον δύναται νὰ διαιρεθῇ εἰς δύο περιόδους, εἰς τὴν ***ἐμπειρικὴν*** περίοδον, ὡς μόνον σκοπὸν ἔχουσαν τὴν θεραπείαν τῆς νόσου, καὶ τὴν ***ἐπιστημονικήν,*** ἤτοι τὴν φυσιολογικὴν δι' ἧς ἐδημιουργήθη ἡ φαρμακοδυναμική, καὶ τὴν βακτηριδιολογικήν, ἐξ ἧς ἐδημιουργήθη ἡ νοσοκρατικὴ ἐνέργεια τῶν φαρμάκων, ἡ ἀσηψία, ἡ ἀντισηψία, ἡ ὀποθεραπεία, καὶ ἡ ὀρροθεραπεία. Διὰ τῆς ἐπιστημονικῆς ὅθεν παρατηρήσεως οὐ μόνον ἐπὶ τῶν ἐκ τοῦ φυσικοῦ καὶ ὀρικτοῦ βασιλείου προϊόντων, ἀλλὰ καὶ ἐπὶ τῶν ἐκ τοῦ ζωϊκοῦ, τῶν ἀδένων τῶν ζώων, τῆς λειτουργίας τῶν συστατικῶν καὶ στοιχείων αὐτῶν, συνετελέσθη ὁ ἀκριβὴς καθορισμὸς τῶν φαρμακευτικῶν ἐνδείξεων ἐν ταῖς παθολογικαῖς καταστάσεσιν.

Εἰς τὰς λοιμώδεις λ. χ. καὶ ἰδίᾳ τὰς ὀξεῖς νόσους ἡ Θεραπευτικὴ ἐπιζητεῖ νῦν νὰ καταπολεμήσῃ τὸ παραγαγὸν τὴν λοίμωξιν μικρόβιον, περιορίζουσα τὸν πολλαπλασιασμὸν αὐτοῦ ἢ καὶ μετριάζουσα τὴν μολυντικότητα αὐτοῦ.

Καὶ ὅταν ἡ νοσηρὰ ἑστία εἶνε ἐξωτερικὴ καὶ ἐντετοπισμένη, ἡ διὰ τῶν ἀντισηπτικῶν ἐπέμβασις καθίσταται βεβαία καὶ λυσιτελής. Ὅταν ὅμως εἶνε ἐσωτερική, καὶ τὸ μικρόβιον εὑρίσκεται ἐν τῷ μυχῷ τοῦ ὀργανισμοῦ, ἡ διὰ τούτων ἐπέμβασις ἀποβαίνει δυσχερὴς καί ποτε καὶ ἀδύνατος, καθόσον ἐνεργοῦντα ἐπὶ τῶν ζωικῶν κυττάρων καταστρέφουσι τὴν ἐνεργὸν ἐπέμβασιν αὐτῶν.

Μόνον δὲ διὰ τῶν εἰδικῶν φαρμάκων, καὶ τῆς ὀρροθεραπείας δύναται νὰ ἐπιτελεσθῇ βέβαιος σκοπὸς φαρμακευτικῆς ἐνδείξεως, ὡς κατὰ τῶν ἑλωδῶν πυρετῶν, τῶν ὀξέων ρευματισμῶν τῶν ἄρθρων, τῆς συφιλίδος, τῆς διφθερίτιδος, τῆς ἐγκεφαλονωτιαίας μηνιγγίτιδος, τοῦ ἐρυσιπέλατος, τῆς ἐπιλοχείου μιάνσεως, καὶ κατὰ δεύτερον λόγον κατὰ τῶν λοιπῶν λοιμωδῶν νόσων, καθ' ὧν ἐκτὸς τοῦ εἰδικοῦ φαρμάκου δέον νὰ ἐνεργῶμεν ὑποστηρίζοντες τὸν ὀργανισμὸν ἐν τῇ κατὰ τῶν νόσων τούτων πάλῃ, καὶ συντελοῦντες εἰς τὴν ἀπέκκρισιν τῶν ὀργανικῶν ὑπολειμμάτων καὶ τῶν τοξινῶν.

Θεραπεύοντες τουτέστι οἱονδήποτε τοιοῦτον νόσημα ἐκτὸς τῆς χρήσεως τοῦ εἰδικοῦ φαρμάκου δέον νὰ ἐνεργήσωμεν ὥστε νὰ ἐλαττωθῇ ἡ φθορά, χωρὶς νὰ ἐλαττωθῶσιν αἱ ὀξειδώσεις, καὶ νὰ ὑποστηριχθῇ ἡ ὀργανικὴ ἀντίστασις.

Πρὸς ἐκπλήρωσιν τοῦ πρώτου μέρους ἤτοι τῆς ἐλαττώσεως τῆς φθορᾶς παραγγέλλεται ἡ σίτισις διὰ ζωμοῦ συντελοῦντος εἰς τὴν ὀργανικὴν ἀφετερσίωσιν, καὶ διὰ γάλακτος περιέχοντος 40 γραμ. κατὰ λίτρον λευκωματωδῶν οὐσιῶν χρησιμωτάτων τῷ ὀργανισμῷ.

Πρὸς ἐλάττωσιν δὲ τῆς ἀφετερσιώσεως χορηγοῦνται ἡ ὑδροχλωρική, ἡ θεϊκή, ἡ ὑδροβρωμικὴ κινίνη, τὰ οἰνοπνευματώδη, ὁ καφὲς, τὸ ὀξικὸν ἀμμώνιον, καὶ αἱ σκευαοίαι τῆς κίνας.

Πάντα δὲ ταῦτα συντελοῦντα εἰς τὰς ὀξειδώσεις ἐνεργοῦσι τονωτικῶς διὰ τῆς δυναμικῆς ἐνεργείας αὐτῶν ἐπὶ τοῦ νευρικοῦ συστήματος.

Πᾶν δὲ τὸ παρακωλῦον ἢ περιορίζον τὰς ὀξειδώσεις δέον ν' ἀπαγορεύηται, καὶ τοιαῦτα εἰσί: ἡ ἀντιπυρίνη, ἡ ἰτεϋλοπυρίνη, ἡ τολυπυρίνη, ἡ ἐξαλγίνη, ἡ φαινασετίνη, ἡ σαλοφαίνη, ἡ γαλακτοφαινίνη, ἡ καιρίνη, ἡ θαλλίνη, ἡ ρεζορσίνη, τὸ φαινικὸν ὀξὺ κ.τ.λ.

Πρὸς ἐκπλήρωσιν δὲ τοῦ δευτέρου μέρους, ἤτοι τῆς μὴ ἐλαττώσεως τῶν ὀξειδώσεων, αἵτινες συντελοῦσιν εἰς τὴν παρεμπόδισιν τοῦ σχηματισμοῦ τῶν λευκωμαϊνῶν, τῶν πτωμαϊνῶν, καὶ τῶν ἐκχυλισματικῶν οὐσιῶν, καὶ εἰς τὴν ἀπέκκρισιν αὐτῶν, καθισταμένων δι' αὐτῶν ἔλασσον τοξικῶν, παραγγέλλεται ἡ ἀνανέωσις τοῦ ἀέρος τοῦ δωματίου, αἱ εἰσπνοαὶ ὀξυγόνου, τὰ φάρμακα τὰ ἀμέσως ὀξειδωτικά, ἤτοι τὰ ἰωδιοῦχα καὶ βρωμιοῦχα, καὶ τὰ ἐμμέσως τοιαῦτα ἤτοι τὸ χλωριοῦχον νάτριον, τὰ ἀλκαλικά, πολλὰ οὐδέτερα ἅλατα, καὶ τὰ ἐξ ὀργανικῶν ὀξέων τοιαῦτα, τὸ οἰνόπνευμα, τὰ ἄφθονα πόματα, αἱ ψυχραὶ πλύσεις καὶ τὰ ψυχρὰ λουτρὰ πρὸς ἐπίρρωσιν τῆς ἰδυνούσης τὰς ἐναλλαγὰς νευρικῆς ἐνεργείας.

Πρὸς ὑποστήριξιν δὲ τοῦ ὀργανισμοῦ κατὰ τῶν μικροβίων δέον νὰ καταστήσωμεν εὐδιάλυτα τὰ ὀργανικὰ ὑπολείμματα χορηγοῦντες διαλυτικόν τι ὅπερ νὰ παρασύρῃ ταῦτα πρὸς τὴν ἔξοδον μετὰ τῆς φυσιολογικῆς διατηρήσεως τῆς κυκλοφορίας ἐπιμελούμενοι τῶν ὁδῶν τῆς ἐξόδου· φάρμακα δὲ ἐκπληροῦντα τὸν σκοπὸν τῆς διαλύσεως τῶν ὑπολειμμάτων εἰσί: Τὸ βενζοϊκὸν καὶ ἰτεϋλικὸν νάτριον, καὶ πάντα τὰ ἐν τῇ οἰκονομίᾳ εἰς ζενζοϊκὸν ὀξύ, καὶ εἰς ἀρωματικὰ τοιαῦτα μεταμορφούμενα, ἀπεκκρινόμενα δ' ἐν συνδυασμῷ μετὰ τῆς παρὰ τῶν διαφόρων ὀργάνων παραγομένης γλυκοκόλλης, ὡς καὶ διὰ τῶν ἀφθόνων πομάτων ἅτινα παρασύρουσι ταῦτα πρὸς τὴν ἔξοδον.

Διατηροῦντες δὲ συγχρόνως τὴν κυκλοφορίαν, ἰδίᾳ προσέχοντες τὴν λειτουργίαν τῆς καρδίας, ἧς ἐξασθενούσης χορηγοῦμεν τὰ καρδιοτονωτικά, καὶ ἐξασφαλίζοντες τὴν λειτουργίαν τῶν ἀπεκκριτικῶν ὀργάνων τουτέστι τῶν πνευμόνων, τοῦ δέρματος, τῶν νεφρῶν, καὶ τοῦ ἐντερικοῦ σωλῆνος, συμπληροῦμεν τὰς καλουμένας φαρμακευτικὰς ἐνδείξεις κατὰ τὰς λοιμώδεις νόσους.

Ἵνα δὲ κάλλιον διασαφηνίσωμεν τὰς φαρμακευτικὰς ἐνδείξεις ἐν ταῖς διαφόροις παθολογικαῖς καταστάσεσι, δέον νὰ διαιρέσωμεν ταύτας εἰς τέσσαρας μεγάλας κατηγορίας, ἤτοι εἰς ***νοσοκρατικάς,*** εἰς ***λειτουργικάς,*** εἰς ***ἐπανορθωτικὰς*** καὶ εἰς ***συμπτωματικάς.***

Καὶ ***νοσοκρατικαὶ*** εἰσὶν αἱ διὰ τῶν ἐπικρατούντων τῶν νόσων φαρμάκων ἐπιτελούμεναι, ***λειτουργικαὶ*** αἱ διὰ τῶν τροποποιούντων τὰ ὄργανα καὶ τὰς λειτουργίας αὐτῶν, ***ἐπανορθωτικαὶ*** αἱ διὰ τῶν ἐπανορθούντων εἰς

τὸ κατὰ φύσιν ταῦτα, καὶ ***συμπτωματικαὶ*** αἱ διὰ τῶν καταπολεμούντων τὰ συμπτώματα φαρμάκων.

Ἐντεῦθεν κατ' ἀκολουθίαν δυνάμεθα νὰ διαιρέσωμεν ἅπασαν τὴν φαρμακευτικὴν ὕλην εἰς ***νοσοκρατικά, λειτουργικά, ἐπανορθωτικὰ*** καὶ ***συμπτωματικά.***

Τὴν διαίρεσιν ταύτην θεωροῦντες ὡς τὴν ἀρίστην, καθόσον οὐ μόνον ὁ σπουδάζων τὴν Ἰατρικήν, ἀλλὰ καὶ ὁ θεράπων ἰατρὸς κατορθώνει δι' αὐτῆς νὰ σπουδάσῃ ἅπασαν τὴν φαρμακευτικὴν ὕλην εὐκόλως, καὶ νὰ συγκρατήσῃ ἐν τῷ νῷ ταύτην πρὸς λυσιτελῆ χρῆσιν αὐτῆς, διεκόψαμεν τὴν ὑπ' ἐμοῦ ἐκδιδομένην Φαρμακολογίαν, σκοποῦντες ἵνα ἐν εὐθέτῳ χρόνῳ ἐκδόσωμεν ἑτέραν τοιαύτην ἐπὶ τῇ βάσει τῆς διαιρέσεως ταύτης.

Τὰ φάρμακα, κύριοι, εἰσίν οὐσίαι ἃς μεταχειριζόμεθα πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦ θεραπεύειν, τοῦ βοηθεῖν εἰς θεραπείαν, τοῦ τροποποιεῖν τὰ ὄργανα καὶ τὰς λειτουργίας αὐτῶν, τοῦ καταστέλλειν τὸν ἐρεθισμόν, καὶ τοῦ ἐνεργεῖν πρὸς ἐπαναφορὰν εἰς τὸ κατὰ φύσιν τοῦ νοσήσαντος ὀργανισμοῦ.

Ἀλλ' ἵνα ἀναγράψωμεν οἷον δήποτε φάρμακον νοσοκρατικὸν ἢ λειτουργικὸν δέον νὰ γνωρίζωμεν: α') τὴν τοξικὴν αὐτοῦ δόσιν· β') τὴν ἐνέργειαν αὐτοῦ ἐπὶ τῶν ἱστῶν· γ') τοὺς ἱστούς, τὰ ὄργανα, καὶ τὰς λειτουργίας, ἐφ' ὧν πρόκειται νὰ ἐνεργήσῃ τὸ φάρμακον· δ') τὰς λειτουργικὰς τροποποιήσεις, αἵτινες προκύπτουσιν ἐκ τῆς χρήσεως αὐτοῦ καὶ ε') τὰ ἀποτελέσματα ἅτινα ἐπέρχονται διὰ τῆς χρήσεως δόσεων ἁρμοζουσῶν καὶ τὴν ἐπιδεκτικότητα τοῦ ἀρρώστου.

Ἵνα δὲ ἀναγράψωμεν φάρμακον συμπτωματικὸν ἢ ἐπανορθωτικόν, δέον νὰ γνωρίζωμεν τὴν συνήθειαν, τὴν ἀνοχήν, καὶ τὴν μὴ ἀνοχὴν τήν τε ἄμεσον καὶ τὴν μετάχρονον. Διὰ πάντα δὲ τὰ φάρμακα δέον νὰ γνωρίζωμεν τὴν ἀθροιστικὴν ἰδιότητα τοῦ φαρμάκου, τὴν ἀναγκαίαν δίαιταν καὶ ἐργασίαν τὴν ἐνδεικνυομένην κατά τὴν χρῆσιν φαρμάκου τινος, τὸν ἀνταγωνισμὸν καὶ τὸ ἀσύμβατον τῶν φαρμάκων πρὸς ἀποφυγὴν δυσαρέστων, καὶ τελευταῖον τὰ αἴτια τῆς διαφόρου ἐνεργείας αὐτῶν, ἐξαρτώμενα α') ἐκ τινων φυσικῶν ἰδιοτήτων, ἤτοι τῆς διαλυτότητος, τῆς πυκνώσεως, τῆς θερμοκρασίας, καὶ τοῦ βαθμοῦ τοῦ διαχωρισμοῦ· β') ἐκ τῶν χημικῶν συνθέσεων αὐτῶν καὶ γ') ἐκ τῆς φαρμακευτικῆς αὐτῶν παρασκευῆς.

Διάλυσις λ. χ. φαρμάκου τινος μᾶλλον πυκνή, εἶνε καὶ μᾶλλον δραστική, δὲν ἕπεται ὅμως ὅτι εἶνε καὶ μᾶλλον λυσιτελής, καθόσον ἡ δραστικότης δὲν εἶνε ἴση μὲ τὴν ὠφέλειαν· φάρμακόν τι λ. χ. ἐρεθιστικόν, καὶ κατὰ συνέπειαν λίαν δραστικὸν ἐν πυκνῇ διαλύσει εἶνε ὅλως ἄχρηστον· ἐνῷ τὸ τοιοῦτον ἐν ἀραιᾷ διαλύσει εἶνε λίαν ὠφέλιμον· ὡς τὸ ἰώδιον, τὸ ἰτεϋλικὸν νάτριον κ.τ.λ.

Τὰ ἐντερικὰ ἀντισηπτικὰ δὲν ὠφελοῦσιν ἢ ὅταν εἰσὶ δυσκόλως διαλυτὰ ὡς ἡ βενζοναφθάλη κ.τ.λ.

Ἡ ταχύτης τῆς ἀπορροφήσεως καὶ ἀπεκκρίσεως φαρμάκου τινος εἶνε ἀνάλογος τῆς διαχύσεως αὐτοῦ, ἐν τούτοις φάρμακά τινα μὲ ὅλην τὴν ταχύτητα τῆς διαχύσεως διαμένουσιν ἐπὶ μακρὸν ἐν τῷ ὀργανισμῷ ὡς τὰ ἰωδιοῦχα, καὶ ἐν τῷ ἥπατι καὶ ἐγκεφάλῳ ὡς τὸ οἰνόπνευμα.

Ἀλλὰ καὶ ἡ θερμοκρασία πόματός τινος ὡς ἀπορροφουμένου κάλλιον τοῦ θερμοῦ ἀπὸ τὸ ψυχρόν, καὶ αἱ χημικαὶ συνθέσεις ὡς καὶ αἱ φαρμακευτικαὶ παρασκευαὶ χρήζουσιν ἰδίας προσοχῆς ἵνα τά φάρμακα ἐκπληρώσωσι πιστῶς τὰς ἐν ταῖς παθολογικαῖς καταστάσεσιν ἐνδείξεις.

Ἀλλ' ἵνα καταδειχθῇ ἡ ἔνδειξις οἱουδήποτε φαρμάκου δέον νὰ μελετηθῇ ἡ ἀξία αὐτοῦ ἐξαρτωμένη ἐκ τῆς μελέτης α') τῆς φυσικῆς ἱστορίας καὶ τῶν χημικῶν ἰδιοτήτων αὐτοῦ· β') τῆς τοξικῆς ἐνεργείας αὐτοῦ· γ') τῆς φυσιολογικῆς· δ') τῆς θεραπευτικῆς· ε') τοῦ τρόπου τῆς χρήσεως αὐτοῦ καὶ στ') τῆς ἐνεργείας αὐτοῦ ἐπὶ τῶν διαταραχῶν τοῦ ὀργανισμοῦ, τῶν συστημάτων, τῶν συμπτωμάτων, τῶν κλινικῶν φαινομένων, τῶν μολύνσεων καὶ τῆς πορείας τῆς νόσου.

Φυσικὴ ἱστορία τῶν φαρμάκων καὶ αἱ χημικαὶ ἰδιότητες αὐτῶν.

Ἡ φυσικὴ ἱστορία τῶν φαρμάκων ἀποτελεῖ τὴν καλουμένην Φαρμακογνωσίαν ἥτις ἀπαιτεῖ τὴν σπουδὴν τῆς Ὀρυκτολογίας, τῆς Βοτανικῆς. τῆς Ζωολογίας καὶ τῆς Χημείας δι' ἧς γνωρίζομεν τὰς χημικὰς ἰδιότητας καὶ τὰς χημικὰς συνθέσεις καὶ παρασκευὰς τῶν φαρμάκων, καὶ περὶ τούτων ὡς σπουδαιοτάτων γενήσεται ἐνταῦθα ὁ λόγος.

Ἡ γνῶσις τῆς χημικῆς συστάσεως φαρμάκου τινος δὲν ἀρκεῖ μόνον διὰ τὴν Κλινικὴν δοκιμασίαν· ὁ Rabuteau ἐπίστευεν ὅτι ὅσον τὰ μέταλλα ἔχουσιν ἀτομικὸν βάρος μεγαλύτερον τόσον εἰσὶ καὶ μᾶλλον δραστήρια, στηριζόμενος εἰς τὸ ὅτι ἐπειδὴ τὸ ἀτομικὸν βάρος τῶν ἁλάτων τοῦ Καλίου ὂν 39 εἶνε ἀνώτερον τοῦ ἀτομικοῦ βάρους τῶν ἁλάτων τοῦ Νατρίου ὄντος 23, ἐνεργοῦσι τὰ πρῶτα δραστικώτερα τῶν δευτέρων. Τοῦτο δὲν εἶνε ἀληθές, διότι ἐὰν ὑπὸ τὴν ἔποψιν ταύτην λάβωμεν τὸ λίθιον ὡς παράδειγμα, παρατηροῦμεν ὅτι καίτοι τοῦτο ἔχει ἀτομικὸν βάρος 7, εἶνε λίαν τοξικόν· ὁ δὲ Ch. Richet παρετήρησεν ὅτι οὐχὶ τὸ ἀτομικὸν βάρος, ἀλλὰ τὸ μοριακὸν κέκτηται τῆς ἰδιότητος ταύτης· ἀλλὰ καὶ τοῦτο δὲν εἶνε ἀληθές, διότι ὡς ἀναφέρει ὁ Stokvis αἱ δοκιμασίαι αὗται θὰ μείνωσιν ἄκαρποι ἐπὶ μακρόν, μὴ δυνάμενός τις νὰ ἀποδείξῃ τὴν ἀπόλυτον πανομοιότητα δι' ὅλας ταύτας τὰς οὐσίας, αἵτινες προκαλοῦσι διάφορον ἐνέργειαν ἐπὶ τῶν διαφόρων ὀργάνων τοῦ ὀργανισμοῦ, καθόσον ἐὰν πειραματίσῃ τις ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ ἱστοῦ οὐδεμίαν εὑρίσκει σχέσιν πρός τε τὸ ἀτομικὸν βάρος καὶ τὸ μοριακόν.

Ἐν τῇ ὀργανικῇ ὅμως χημείᾳ ἰδίᾳ ἡ μοριακὴ σύστασις οὐσίας τινος κέκτηται ἐκδήλου ἐνεργείας ἐπὶ τῆς δραστικότητος ταύτης· ἡ ὑπνωτικὴ λ. χ. δύναμις τῶν θειοναλικῶν παραγώγων εἶνε ἀνάλογος τοῦ ἀριθμοῦ τῶν συγκροτημάτων τοῦ αἰθυλίου, ὡς ἐμφαίνεται ἐκ τῶν ἑπομένων χημικῶν τύπων:

Ἡ συνήθης θειονάλη $= \begin{matrix} CH^3 \\ CH^3 \end{matrix} > C < \begin{matrix} SO^2C^2H^5 \\ SO^2C^2H^5 \end{matrix}$

Ἡ τριονάλη $= \begin{matrix} CH^3 \\ C^2H^5 \end{matrix} > C < \begin{matrix} SO^2C^2H^5 \\ SO^2C^2H^5 \end{matrix}$

Ἡ τετρονάλη $= \begin{matrix} C^2H^5 \\ C^2H^5 \end{matrix} > C < \begin{matrix} SO^2C^2H^5 \\ SO^2C^2H^5 \end{matrix}$

Ἑκάστη λοιπὸν χημικὴ μεταβολὴ φαρμάκου τινος ἔστω καὶ ἐλαχίστη, προκαλεῖ σπουδαιοτάτας τροποποιήσεις ἐν τῇ ἐνεργείᾳ αὐτοῦ. Ὡσαύτως τὰ ἰσομερῆ σώματα παρουσιάζουσι σημαντικὰς διαφορὰς ἐν τῇ ἐνερ-

Κ. Κ. ΣΥΝΔΡΟΜΗΤΑΙ
ΕΜΒΑΣΑΤΕ ΠΑΡΑΚΑΛΟΥΜΕΝ ΘΕΡΜΩΣ
ΤΗΝ ΣΥΝΔΡΟΜΗΝ ΣΑΣ

γεία αὐτῶν, ὡς καὶ τὰ ὁμόλογα· λ. χ. ἡ κοκαΐνη ἐνεργεῖ ὡς παυσώδυνον, μεταξὺ ὅμως τῶν ὁμολόγων αὐτῆ φαρμάκων ὑπάρχουσι καί τινα τὰ ὁποῖα στεροῦνται τῆς ἰδιότητος ταύτης, καὶ ἕτερα τὰ ὁποῖα εἰσὶ δριμέα δηλητήρια τῆς καρδίας.

Ἐπίσης καὶ αἱ ἀναλογίαι τῶν βάσεων τῶν περιεχομένων ἔν τινι συνθέσει ἀποτελοῦσι σπουδαίαν παρατήρησιν ἐπὶ τῆ χρήσει τῆς συνθέσεως ταύτης· λ. χ. ἡ θεϊκὴ βασικὴ κινίνη περιέχει 0,743 κινίνης κατὰ γραμμάριον, ἐνῶ ἡ ὑδροχλωρικὴ 0,817, ἑπομένως ὑφίσταται διαφορὰ 0,074· ἡ ναρδικὴ ἔχει διαφορὰν 0,017 καὶ ἡ ὑδροβρωμικὴ 0,022 ἧς ἡ ἐνέργεια εἶνε μηδαμινὴ ἐπὶ μικρῶν δόσεων, σημαντικὴ δὲ ἐπὶ μεγάλων δόσεων. Ἀλλ' ἡ παρατήρησις αὕτη ἐπὶ τῆς κινίνης δὲν εἶνε τόσον σπουδαία, ὡς ἐπὶ τῶν ἁλάτων τοῦ ὑδραργύρου, οὗσα λίαν σημαντική.

Τὴν χημικὴν σύστασιν τῶν φαρμάκων δέον νὰ γνωρίζωμεν οὐχὶ μόνον ὑπὸ τὴν ἔποψιν τῆς ἀκριβοῦς γνώσεως τῆς φαρμακοδυναμικῆς ἐνεργείας αὐτῶν, ἀλλὰ καὶ ὑπὸ τὴν ἔποψιν τῆς ἐφαρμογῆς αὐτῶν ὡς ἐτέθησαν εἰς τὴν διάθεσιν τῆς Θεραπευτικῆς διὰ τῆς προηγουμένης πειραματικῆς καὶ κλινικῆς παρατηρήσεως.

Τοῦτ' αὐτὸ δυνάμεθα νὰ εἴπωμεν καὶ περὶ τῆς συνθέσεως τῶν φαρμάκων λαμβάνοντες ὑπ' ὄψει ὅτι ἡ ἀξία τῶν συνθέτων φαρμάκων δέον νὰ μὴ ὑπόκειται εἰς ἀμφισβήτησιν, ὅτι τὰ σύνθετα φάρμακα εὑρίσκονται ἀκριβῶς ἐν τῇ ὡρισμένῃ σκευασίᾳ κατὰ δόσιν δραστηρίαν, καὶ ὅτι διατηροῦσι τὰς ἰδιότητας αὐτῶν χωρὶς νὰ προκύψῃ οὐδεμία ἀλλοίωσις.

Ἡ σύνθεσις ὅμως τῶν φαρμάκων ἀπαιτεῖ τὴν γνῶσιν τῶν δύο χημικῶν ἰδιοτήτων τοὐτέστι τοῦ **ἀνταγωνισμοῦ** καὶ τῆς **ἀσυμβασίας**, αἵτινες συντελοῦσιν εἰς τὴν ἀναπαραγωγὴν σκευασίας τοξικῆς ἢ εἰς τὴν ἐξουδετέρωσιν ἐνεργείας φαρμάκου τινος, ἢ καὶ εἰς τὸν σχηματισμὸν ἑτέρας οὐσίας ἐξουδετερούσης τὴν ἐνέργειαν τοῦ πρότερον ληφθέντος φαρμάκου διὰ τῆς καλουμένης **ἀντιδόσεως**.

Καὶ **ἀνταγωνισμὸς** καλεῖται ὅταν ἡ ἐνέργεια ἑνὸς φαρμάκου εἶνε ἀντίθετος πρὸς τὴν ἐνέργειαν ἑτέρου.

Τούτου ὑπάρχουσι πλεῖσται διαφοραί, ὧν ἡ μᾶλλον ἐνδιαφέρουσα εἶνε ἡ ὑφισταμένη μεταξὺ τοῦ πλήρους καὶ τοῦ μερικοῦ ἀνταγωνισμοῦ.

Ὁ πλήρης ἀνταγωνισμὸς θὰ ἦτο ὁ ἰδεώδης ὅστις θὰ ὑφίστατο μεταξὺ δύο οὐσιῶν κατὰ τὴν φυσιολογικὴν ἐνέργειαν αὐτῶν ἐπὶ ὅλων τῶν συστημάτων, τῶν ὀργάνων, καὶ τῶν ἱστῶν εἰς δόσεις ἀναλόγους ἀμφοτέρων τῶν οὐσιῶν, εἰς τρόπον ὥστε χορηγούμεναι ταυτοχρόνως νὰ ἐξουδετερῶται ἡ ἐνέργεια τοῦ ἑνὸς διὰ τοῦ ἑτέρου. Τοιοῦτον ὅμως ἀνταγωνισμὸν φαρμάκων δὲν γνωρίζομεν ἐκτὸς τοῦ μονομεροῦς τοιούτου, ὅστις συμβαίνει δι' ἀντιθέτου ἐνεργείας ἐπι τῶν λειτουργιῶν τοῦ ὀργανισμοῦ.

Δύο οὐσίαι ταυτόσημον ἐνέργειαν ἔχουσαι δύνανται εἰς ἑτέρας δόσεις νὰ ἀνταγωνίζωνται, λ. χ. ἡ μορφίνη καὶ ἡ ἀτροπίνη. Ἡ ἀτροπίνη ἐν συνδυασμῷ μετὰ τῆς μορφίνης ἐνεργεῖ πραϋντικῶς κατὰ τοῦ πόνου. Ἐν τούτοις τὰ δύο ταῦτα ἀλκαλοειδῆ ἐνεργοῦσιν ἀντιθέτως ἐν τοῖς ἐντέροις, ἐν τῇ κόρῃ τοῦ ὀφθαλμοῦ, ἐν τῇ ἀναπνοῇ καὶ τῇ κυκλοφορίᾳ. Ἐπίσης ἡ ἀτροπίνη εἰς μέσην δόσιν ἐνεργεῖ ὡς διεγερτικὴ τοῦ κεντρικοῦ νευρικοῦ συστήματος καὶ κατὰ συνέπειαν ἀνταγωνίζεται πρὸς τὴν μορφίνην· ἐνῶ εἰς δόσιν μικρὰν ἐν συνδυασμῷ μετὰ τῆς μορφίνης ἐνεργεῖ παραλυτικῶς ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ συστήματος.

Ὑπάρχουσι δύο εἴδη ἀνταγωνισμοῦ· ὁ **φυσιολογικὸς** ὁ ἀληθὴς ἀνταγωνισμός, καὶ ὁ **συμπτωματικός**, ὁ κατ' ἐπίφασιν. Καὶ ὁ μὲν ἀληθὴς παρατηρεῖται ὅταν οὐσία πις ἐνεργεῖ ἀντιθέτως ἄλλης ὡς λ. χ. ἡ χλωριάλη καὶ ἡ στρυχνίνη, καθόσον ἡ μὲν χλωριάλη ἐλλατοῖ τὴν ἀντανακλαστικὴν ἰδιότητα τῶν κυττάρων τοῦ μυελοῦ, ἐνῶ ἡ στρυχνίνη αὐξάνει ταύτην. Ὁ δὲ κατ' ἐπίφασιν ἀνταγωνισμὸς τελεῖται δι' ἰδίου μηχανισμοῦ ὡς λ. χ. τὸ κουράριον καὶ ἡ χλωριάλη· καθόσον τὸ μὲν κουράριον ἐνεργεῖ ἐμποδίζον τοὺς στρυχνικοὺς σπασμοὺς καὶ διακόπτον τὴν συνοχὴν μεταξὺ τοῦ νεύρου καὶ τοῦ μυός, ἐνῶ ἡ χλωριάλη παραλύει τὸν μυελόν· ὡσαύτως ἡ ἐνέργεια τοῦ ὀπίου ἐπάγοντος τὸν ὕπνον καὶ τοῦ καφὲ τοὐναντίον παρακωλύοντος αὐτόν.

Ἡ ἐνέργεια τῆς ἐζερίνης εἰς μικρὰς δόσεις ἐπαναλαμβανομένας ἐπιφέρει παράλυσιν τῶν κινητηρίων ἀκρεμόνων, καὶ εἰς μεγαλυτέρας δόσεις οὐδεμία σπασμωδικὴ ἐνέργεια ἀναφαίνεται, ἐνῶ κατ' ἀρχὴν δοθεῖσα εἰς μεγάλας δόσεις προκαλεῖ σπασμοὺς διὰ διεγέρσεως τῶν κέντρων.

Ἐπίσης δέον νὰ διακρίνωμεν τὸν **ἀμοιβαῖον** ἀνταγωνισμόν, τὸν **μεταβάσιμον**, τὸν **δίπλευρον** καὶ τὸν **ἑτερόπλευρον**. Π. χ. ἡ ἐνέργεια τῆς οὐσίας Α μεταβάλλει τὴν ἐνέργειαν τῆς οὐσίας Β καὶ τἀνάπαλιν· τοῦτο δὲ ἀποτελεῖ τὸν μεταβάσιμον, τὸν ἀμοιβαῖον ἀνταγωνισμόν· ἐνῶ ὅταν ἡ ἐνέργεια τῆς οὐσίας Α μεταβάλλῃ την ἐνέργειαν τῆς οὐσίας Β, ἡ δὲ ἐνέργεια τῆς οὐσίας Β δὲν μεταβάλλει τὴν ἐνέργειαν τῆς οὐσίας Α ὁ ἀνταγωνισμὸς τότε εἶνε ἑτερόπλευρος.

Οὐσία τις παραλύουσα δύναται νὰ ἀνταγωνισθῇ πρός τινα οὐσίαν διεγείρουσαν· τοῦτο εἶναι παραδεκτὸν ἐν τῇ δηλητηριάσει διά τινος διεγερτικοῦ ὅπερ ὅμως δὲν συμβαίνει καὶ ἐν περιπτώσει δηλητηριάσεως διά τινος παραλυτικοῦ, αὐξάνοντος τὴν δηλητηρίασιν καίτοι τινες ὑποστηρίζουσιν ὅτι ἐπὶ τοξικῆς παραλυτικῆς δηλητηριάσεως δέον νὰ χορηγῆται διεγερτικόν τι φάρμακον.

Γνωρίζομεν ὅτι τὰ δηλητήρια καὶ ἰδίως τὰ ἐπὶ τοῦ νευρικοῦ συστήματος δρῶντα ἐνεργοῦσι κατὰ πρῶτον διεγερτικῶς καὶ εἶτα παραλυτικῶς· ὑπάρχουσιν ὅμως καί τινα, ἅτινα ἐνεργοῦσιν ἐξ ὑπαρχῆς παραλυτικῶς ἐπί τινων συστατικῶν τοῦ ὀργανισμοῦ ὡς λ. χ. τὸ κουράριον ἐπὶ τῶν ἀκρεμόνων τῶν κινητηρίων νεύρων· δὲν ὑπάρχουσιν ὅμως δηλητήρια τὰ ὁποῖα νὰ ἐνεργῶσιν ἀποκλειστικῶς ὡς ἐρεθιστικά.

Ὑφίσταται ὅθεν ἀληθὴς ἀνταγωνισμὸς καὶ τὰ ἀντιθέτους ἐνεργείας ἔχοντα δηλητήρια δὲν δρῶσιν ἐπὶ τῶν διαφόρων ὀργάνων, ἐπὶ τῶν μερῶν τῶν διαφόρων ὀργάνων, ἐπὶ τῶν διαφόρων κυττάρων ; ὅταν πρόκειται περὶ καταφανοῦς ἀνταγωνισμοῦ ὡς λ. χ. τῆς στρυχνίνης καὶ τοῦ κουραρίου, ἡ ἀπάντησις εἶνε καταφατική, ἀλλ' ὅταν πρόκειται περὶ ἀνταγωνισμοῦ τινος ἀκαταλήπτου, ἡ ἀπάντησις εἶνε τόσον λεπτή, ὅσον καὶ ἡ ἐξήγησις αὐτοῦ τοῦ φαινομένου.

Ἐν τούτοις πρέπει νὰ ὁμολογήσωμεν ὅτι δηλητηριόν τι διεγερτικὸν δύναται ἐν τῇ πράξει καθ' οἱονδήποτε τρόπον ν' ἀποδώσῃ τὴν ἐνεργητικότητα εἴς τι ὄργανον ὅπερ εὑρίσκεται ἐν παραλύσει τῇ ἐπιδράσει ἑτέρου δηλητηρίου ὡς λ. χ. ἡ ἀτροπίνη χορηγουμένη διεγείρει τὸ ἀναπνευστικὸν κέντρον παραλυθὲν διὰ τῆς μορφίνης.

(Ἀκολουθεῖ)

ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΚΑ — ΤΕΧΝΟΚΡΙΤΙΚΑ

ΚΩΣΤΗ ΠΑΛΑΜΑ

ΣΗΜΕΙΩΜΑΤΑ ΣΤΟ ΠΕΡΙΘΩΡΙΟ

Ἡ ρουτίνα. Μόνο ἐκεῖνοι ποὺ ἔχουν ὄχι γερὰ μορφωμένη ἀντίληψη τῆς ποιητικῆς καὶ κάθε ὡραίας τέχνης μπορεῖ νὰ νομίζουν πὼς λύνουν τὸ ζήτημα τῆς πρωτοτυπίας καὶ πὼς κάνουν κανένα μεγάλο βῆμα στὴν ἀναγέννηση τῆς ὀμορφιᾶς, ὅταν, γιὰ νὰ δικαιολογήσουν τὴν ἐπαινετή, μπορεῖ, κλίση τῶν ὅσα γράφουν πρὸς κάποιο νεοφανέρωτον ἐκφραστικὸ τρόπο, ἰσχυρίζονται πὼς χυποῦν τὴ ρουτίνα, καὶ πώς, ἔτσι, τὴν ἀποφεύγουν. Ἀληθινὴ ρουτίνα εἶναι τὸ ἀδέξιο προσκόλλημα σὲ κάποιον, εἴτε συνηθισμένον εἴτε καὶ ἀσυνήθιστο κανόνα τοῦ ἐκφραστικοῦ. Δὲν εἶναι ρουτίνα ἡ συνοχὴ τῆς τέχνης, δὲν εἶναι τῆς ρουτίνας ἐκεῖνος ποὺ τὴ συνεχίζει τὴν τέχνη δεμένη ἐνεργὰ καὶ γόνιμα μὲ κάποια πάγκοινα ἀναγνωρισμένη παράδοση. Ρουτίνα εἶναι καὶ οἱ μεγάλοι κοινοὶ τόποι ποὺ μ' αὐτοὺς ἀπὸ καταβολῆς αἰώνων τρέφεται ἡ ποίηση. Καὶ ἀπὸ μεταχειρισμένους γνωστοὺς καὶ ἀπὸ πρωτόβγαλτους τρόπους ποὺ συναλλάζονται καί ποὺ δὲν ξεχωρίζουν, καλὰ καλὰ γίνεται ἡ τέχνη τοῦ λόγου, καὶ ἡ τέχνη, γενικώτατα, ὑποθέτω, καὶ στὴ γλωσσικὴ καὶ στὴν ἐκφραστικὴ της καθόλου σύνθεση. Ρουτίνα εἶναι ὅλα τὰ εἴδη τῆς ἀγάπης, τὰ πάθη, ἡ δημοτικὴ γλώσσα τὴν ὥρ' αὐτὴ στὴν ποίηση. Τὸ μέτρο, ἡ ρίμα, ἡ γλώσσα, ρουτίνες. Μπορεῖ νὰ εἰποῦμε πὼς ὁ φόβος τῆς ρουτίνας κάνει περισσότερο κακὸ παρ' ὅσο ὑποθέτουμε, στοὺς ἐργάτες τοῦ λόγου. Ἐκεῖνοι μπροστὰ πᾶνε ποὺ δὲ φοβοῦνται τὴ ρουτίνα. Καινοτροποῦμε σχεδὸν πάντα, εὐτυχισμένα, μὲ κάποια λεπτότατη ἐξαιρετικὴ ἀπόχρωση διαφορᾶς ἀπάνου στὰ παραδομένα. Ἀλλοίμονο σ' ἐκεῖνον ποὺ γιὰ ν' ἀποφύγῃ τὴ ρουτίνα, πέφτει στὴ ρουτίνα τοῦ χειρότερου εἴδους· στὴ ρουτίνα τοῦ λαχανιασμένου κυνηγητοῦ τῆς πρωτοτυπίας.

Ἡ σκλαβιά. Μὴ σᾶς τρομάζει ἡ ἰδέα. Οἱ ἀξίες ἀναποδογυρίζονται, ὄχι μονάχα γιὰ νὰ πέσουν ἀπὸ τὸ ὕψος τους, μὰ καὶ γιὰ νὰ ξαναὑψωθοῦν ὑστερ' ἀπὸ τὸ πέσιμό τους, μεταχειρισμένες σὲ νοήματα πρωτόφαντα. Μόνο νὰ στοχαστῆτε πὼς ὁ Ἡρακλῆς ἔκαμε τὰ δώδεκα τεράστια κατορθώματά του σκλάβος, προστασμένος. Σύμβολο ποὺ μᾶς ὑποβάλλει περισσότερα κι ἀπ' ὅλες τὶς θεωρίες τοῦ κόσμου. Ἀπαντώντας κάποτε σὲ χαιρετισμὸ τῶν νέων τῆς «Φοιτητικῆς Συντροφιᾶς»,—ἡ ἀπάντηση δημοσιευμένη στὴ «Μοῦσα»—σημείωνα: «Καὶ γιὰ νὰ εἴσαστε ἀληθινώτερα ἐλεύθεροι, μὴ φοβηθῆτε νὰ γίνεστε ὑπομονητικοί, ὑποταχτικοί, καὶ σκλάβοι. Ἐλευθεριὰ καὶ σκλαβιὰ σὲ μιὰν ἀνώτερη ζώνην ἰδεολογική, συμπληρώνουν ἡ μία κατάσταση τὴν ἄλλη, καὶ καταντοῦνε συνώνυμα.»

Ἀστεῖα τὰ ζητήματα ποὺ γεννοῦν οἱ ἔννοιες τῆς πρωτοτυπίας καὶ τῆς ἐπιρροῆς. Εἶσαι πρωτότυπος ἀκριβῶς, γιατὶ διαβάζεις. Δὲν εἶσαι πρωτότυπος ἀκριβῶς, γιατὶ διαβάζεις. Καὶ τὸ ἕνα καὶ τὸ ἄλλο. Σύμφωνα μὲ τὴν ἰδιοσυγκρασία, μὲ τὸν ψυχολογικὸν ὀργανισμὸ τοῦ συγγραφέα, μὲ τὸ διανοητικὸ (καθὼς θὰ λέγαμε γεωγραφικὸ) πλάτος ποὺ βρίσκεται. Τὸ ζήτημα τῆς πρωτοτυπίας. Σύμφωνα μὲ τὸ νόημα ποὺ ἔχουμε τῆς προβληματικῆς αὐτῆς ἐνέργειας ποὺ λέγεται πρωτοτυπία. Μᾶς φαίνεται κανεὶς πρωτότυπος, γιατὶ δὲν ὑποψιαζόμαστε πῶς καὶ ἀπὸ ποῦ στὸ μυαλὸ τοῦ κατεβαίνουν ὅσα στὸ χαρτὶ μᾶς ἀραδιάζει σὰν πρωτοείπωτα. Ἂν εἶσαι σὲ θέση νὰ ἐπιχειρήσῃς ἕνα ἱστορικὸ ἐξέτασμα στὰ γραφόμενά του ἢ τὰ μεταθέσῃς σὲ μιὰν ἄλλη φιλολογία, θὰ ἰδῇς πὼς τὸ ἄστρο σου τῆς πρωτοτυπίας δὲν εἶναι παρὰ ἕνας ἀερόλιθος ποὺ πάει, πέρασε. Καὶ πάλι ἕνας ἄλλος δὲν μᾶς φαίνεται πρωτότυπος, γιατὶ μᾶς θυμίζει, ἢ φαίνεται πὼς θυμίζει κάποιαν ἐπίδραση. Ἐκεῖ πού, σωστὰ σωστά, ἡ πρωτοτυπία του στέκεται στὸ ὅτι θυμίζει κάτι ἄλλο, κάτι ξένο, συναρμοσμένο μὲ δικά του στοιχεῖα, συντροφεμένο μὲ δικά του χαρίσματα, ὁτωσδήποτε μετουσιωμένο. Καὶ ἡ ἐπίδραση ποὺ βλέπουμε δὲν εἶναι παρὰ συγγένεια.

Ἤθελα νὰ σημειώσω κάτι γιὰ τὸ λεγόμενο χαραχτήρα. Πὼς δὲ βρίσκεται μονάχα στὴν ἑνότητα καὶ στὴ σταθερότητα τοῦ ἐγώ. Πὼς βρίσκεται, περισσότερο ἀνθρώπινα, καὶ σὲ ὅ,τι παρουσιάζεται πολλαπλὸ καὶ πολυκίνητο στὸ εἶναι μας. Συνηθίζουμε νὰ λέμε πὼς ὁ δεῖνα «δὲν ἔχει χαραχτῆρα», κ' ἐκεῖ ποὺ ἴσα ἴσα ὁ ἄνθρωπος αὐτὸς δὲν εἶναι παρὰ χαραχτήρας. Μόνο πὼς ὁ χαραχτήρας αὐτὸς φανερώνεται στὴ μεταβολὴ καὶ στὴν ἀστασία. Φτάνει νὰ φανερώνεται μὲ ὅλη τὴν εἰλικρίνεια. Καὶ νὰ ἐμπνέῃ καὶ τότε τὴν πίστη.

Ὁ Μονισμός. Ὁ πλουραλισμός. Δηλαδὴ τὸ ἕνα καὶ τὸ πολλαπλὸ στὴ θεωρία τῶν ὄντων καὶ φαινομένων. Δὲν ὑπάρχει, νομίζω, φιλοσοφικὴ ἢ ἐπιστημονικὴ δοξασία, ποὺ καθὼς ἁπλώνεται καὶ κυριεύει τὴν ἀνθρώπινη συνείδηση, νὰ μὴν ἀναγκάστηκε ἡ

θεολογικὴ ἀντίληψη, ἀφοῦ πρῶτα τὴν πολέμησε, νὰ τὴν ἀνεχθῇ, μὲ τὴν προσπάθεια νὰ τὴ συνταιριάσῃ ὁπωσδήποτε μὲ τὴν ἀρχή της. Ἔτσι ἐπίσημος στὸν παρελθόντα αἰώνα ἀσιανολόγος καὶ φιλόλογος—τὸ γένος Ἑβραῖος—σ' ἕνα ὡραῖο του βιβλίο γιὰ τοὺς προφῆτες τοῦ Ἰσραὴλ προσπάθησε νὰ δείξῃ πὼς ὁ ἐπιστημονικὸς μονισμός, ἡ μία κατὰ βάθος οὐσία τοῦ κόσμου ποὺ ξεχωρίζουν ἀπ' αὐτὴν ὅλα τοῦ κόσμου τὰ πράγματα, ὕλη καὶ πνεῦμα ὁμοιοούσια, ἡ θεωρία τοῦ μονισμοῦ—ἓν καὶ πᾶν—συνταιριάζει ἐξαίρετα μὲ τὴν μονοθεΐα τῆς Ἁγίας Γραφῆς. Τοῦ μονισμοῦ σύμβολον ὁ Ἰεχωβᾶς. Ἡ δαρβινικὴ θεωρία τοῦ ξετυλιμοῦ τῶν ὅλων πολεμήθηκε βέβαια, καθὼς πρωτοφάνηκεν ἀπὸ τοὺς ἱερωμένους τοῦ προτεσταντισμοῦ. Ὕστερα διαμαρτυρόμενοι θεολόγοι καὶ ἱεροκήρυκες ἀγωνίστηκαν νὰ τὴ συνταιριάσουν μὲ τὰ δόγματά τους, δίνοντας κάποιες περίεργες ἐξελικτικὲς ἔννοιες στὴν κοσμογονία τοῦ Μωϋσῆ, ἑρμηνεύοντας τὶς ἡμέρες τῆς δημιουργίας γιὰ αἰῶνες, καὶ κάτι τέτοια. Μελετῶντας τώρα τὴ σημαντικὴ προκοπὴ τῆς ἰδέας τοῦ πλουραλισμοῦ, τῆς ἰδέας πὼς ἡ ἀρχὴ τῶν ὄντων καὶ φαινομένων δὲν εἶναι τὸ ἕνα, ἀλλὰ τὸ πολλαπλό, ἄθελα θυμήθηκα τὴν ἀρχαία πολυθεΐα· καὶ στάθηκε στὴ φαντασία μου σὰν ἀναστημένη. Δὲν εἶχα ἄδικο. Ψυχολόγοι διάφοροι ἀπὸ τοὺς ὀπαδοὺς τῆς ἰδέας αὐτῆς, ποὺ ἔχει τὴν ἀλήθεια της, καθὼς ὅλες οἱ ἰδέες, καθὼς πιστεύουν στὸν ἕνα Θεό, πιστεύουνε καὶ σὲ θεούς.

Καὶ τί μπορεῖ νὰ σταθῇ ψηλότερ' ἀπὸ τὴ σκέψη αὐτὴ τοῦ μεγάλου *Flaubert*: *Σὰν ἄτιος νὰ ζῇς καὶ νὰ στοχάζεσαι σὰν ἡμίθεος!*

ΜΕΣΗΜΕΡΙ

Ἥλιος ἀψὺς πλημμύρησε μεσημεριοῦ καὶ ἡ γῆ
σκάζει γι ἀνάσα ἡ πυρωμένη.
Ἀπ' τἀνοιχτὸ παράθυρο κοιτῶ πρὸς τὴ φραγή,
ποὺ ἡ λεύκα ἐμπρὸς στὸ σπίτι μας τὸν ἥσκιο της
[μακραίνει.

Τὰ χελιδόνια, ποὔχτισαν στὴ στέγη μας φωλιά,
δὲ γράφουν τόξα στὸν ἀέρα.
Διωγμένα ἀπὸ τὸ φλόγισμα κι ἀπὸ τὴν ἀντηλιά,
λὲς στὴ φωλιά τους καρτεροῦν νὰ γείρει λίγο ἡ μέρα.

Καὶ πέρα ὁ τζίτζικας λαλεῖ· μ'ἂν πάψει, ἄλλη βουὴ
φτάνει ὡς ἐμένα ἀπ' τὰ μελίσσια,
μαζὶ μὲ τὴν ὁλόθερμη τοῦ κάμπου ἀναπνοή,
ποὺ ἀποζητάει κι αὐτὴ νὰ βρεῖ λίγη δροσιὰ σπιτίσια.

Παιδούλα ροδομάγουλη περνάει κατακαμπίς.
Δροσιὰ εἶν' αὐγῆς ἢ ρόδο Ἀπρίλη;
Κι ὅπως πηδάει καὶ περπατεῖ, κυλοῦν—πῶς νὰ
[τὰ πεῖς;—
μαλλιὰ χρυσάφι ὁλόγυρα ἀπὸ τἄσπρο της μαντήλι.

Μὰ πρὶν διαβεῖ, γοργόφτερο πουλί, κι ἀπ'τὸ στρατὶ
περάσει πίσω ἀπ' τὰ καλάμια,
γυρνᾶ πρὸς τὸ παράθυρο καὶ βλέπει γελαστὴ
τὰ γυριστὰ τῆς ὥριας μου κληματαριᾶς πλοκάμια.

Στὰ βλέφαρά μου ἐξύπνησε τοῦ ὕπνου ἀποθυμιά.
Ὦ χάδια τῶν ματιῶν χνουδάτα!
Γλυκιὰ παιδούλα, νἄτανε στοῦ νοῦ τὴν ἐρημιὰ
νἀνθοῦσες ὄνειρο χρυσό, καθὼς ἀνθεῖς στὴ στράτα.

ΣΤΕΛΙΟΣ ΣΠΕΡΑΝΤΣΑΣ

Σημ. Ἀπ' τὴ βραβευμένη τελευταία συλλογὴ τοῦ ποιητὴ «*Ὅταν φεύγουν οἱ ὧρες*» στὸ Φιλαδέλφειο ἀγῶνα 1922.

ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΚΑ ΖΗΤΗΜΑΤΑ

Η ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΚΗ ΦΗΜΗ ΚΑΙ Ο Κ. ΚΥΡΙΑΖΗΣ

Πολλάκις μοῦ ἐδόθη ἀφορμὴ νὰ σκεφθῶ διὰ τὸ ζήτημα αὐτὸ τῆς Λογοτεχνικῆς Φήμης, ἡ ὁποία τόσας ἔχει ἰδιοτροπίας καὶ τόσα παράδοξα παρουσιάζει. Πότε εἶνε ἐπιμόνως καλὴ καὶ πότε ἐπιμόνως κακή. Πότε ἔρχεται ἐνωρίς, πολὺ ἐνωρίς, καὶ πότε ἀπιστεύτως ἀργά. Καμμίαν φορὰν δὲν ἔρχεται καὶ διόλου. Καὶ ὅλα αὐτὰ χωρὶς νὰ τὰ δικαιολογῇ τίποτε εὔλογον. Τόσον, ὥστε πολλοὶ πιστεύουν ὅτι ἡ Λογοτεχνικὴ Φήμη εἶνε ἕνα. . . . Μυστήριον. Μυστήρια δέ, ὡς γνωστόν, συνειθίζομεν νὰ ὀνομάζωμεν τὰ φαινόμενα, τῶν ὁποίων τὰ αἴτια μένουν κρυμμένα, ἀνεξιχνίαστα.

Καὶ ὅμως, ὅταν προσέξῃ κανεὶς κι' ἐμβαθύνῃ εἰς καθὲν ἀπὸ τὰ φαινόμεν' αὐτά, θὰνεύρῃ μίαν αἰτίαν ἁπλουστάτην. Καὶ ἂν συλλέξῃ καὶ μελετήσῃ ὅλας αὐτὰς τὰς αἰτίας, θὰ συμπεράνῃ γενικῶς καὶ ἀσφαλῶς τὸ ἑξῆς: Διὰ κάθε καλὴν φήμην, εἴτε πρόωρον εἴτε ὄψιμον, αἰτία εἶνε ἡ πραγματικὴ **ἀξία** τοῦ φημιζομένου. Διὰ κάθε φήμην κακήν, αἰτία εἶνε ὁ **χαρακτὴρ** του. Ὅσον δι' ἐκείνους οἱ ὁποῖοι δὲν ἔχουν καμμίαν ἀξίαν, ἀλλὰ γράφουν μόνον, ἐκδίδουν καὶ προσπαθοῦν νὰ θορυβοῦν, φήμην, ἀληθινὴν φήμην, αὐτοὶ δὲν ἀποκτοῦν ποτέ, οὔτε καλὴν οὔτε κακήν. Μὲ ἄλλους λόγους: Λογοτέχνης τὸν ὁποῖον **γνωρίζει ὅλος ὁ κόσμος** ὡς κακὸν λογοτέχνην, δὲν εἰμπορεῖ παρὰ νὰ εἶνε καλός, διότι διαφορετικὰ δὲν θὰ τὸν ἐγνώριζε κανείς. Μόνον ἐξ αἰτίας τοῦ χαρακτῆρός του ἡ καλὴ φήμη ποὺ θὰ εἶχε, ποὺ ἔπρεπε νὰ ἔχῃ, γίνεται κακή, μένει ὅμως πάντοτε φήμη. Ἀπεναντίας, ὁ ἔχων φήμην καλοῦ λογοτέχνου, δὲν εἶνε μόνον τοιοῦτος, ἀλλ' ἔχει καὶ χαρακτῆρα, ὁ ὁποῖος δὲν ἐπιδρᾷ καὶ δὲν παραβλάπτει τὴν φήμην του. (Ἐνθυμοῦμαι τώρα κι' ἓν ἀπὸ τὰ θαυμάσια «Θρύψαλα» τοῦ Καμπούρογλου,

διατυπωμένον περίπου ὡς ἑξῆς: «Πολλοὶ ὅ,τι κερδίζουν μὲ τὴν ἀξίαν των τὸ χάνουν μὲ τὸν χαρακτῆρά των».).

Ἐκ τούτων εἰμπορεῖ κανεὶς νὰ συμπεράνῃ ἀσφαλῶς κι ἓν ἄλλο: Φήμη εἰς τὴν Λογοτεχνίαν, εἴτε καλή, εἴτε κακή, δὲν ἀποκτᾶται **τεχνητῶς**. Ὅ,τι καὶ νὰ κάμῃ κανείς, τὸν κόσμον νὰ χαλάσῃ, δὲν θὰ φημισθῇ ἂν δὲν ἔχῃ ἀξίαν, καὶ δὲν θὰ φημισθῇ κακῶς ἄν, παρὰ τὴν ἀξίαν αὐτήν, δὲν ἔχῃ καὶ τὸν ἰδιαίτερον χαρακτῆρα, ὁ ὁποῖος κάμνει τὴν καλὴν φήμην κακήν. Ὥστε τὸ **μυστήριον** ὅλον δὲν εἶνε παρὰ ἡ **ἀξία** αὐτή, ἡ ὁποία εἶνε πράγματι μυστηριώδης. Διότι δὲν φαίνεται, δὲν εἶνε γραμμένη εἰς τὸ μέτωπον, δὲν συλλαμβάνεται, δὲν προσδιορίζεται. Μαντεύεται μόνον ἀπὸ τὴν φήμην, τὴν ὁποίαν παράγει, καὶ μετρεῖται ἀκόμη δι' αὐτῆς.

Κάποιος παρατηρητὴς τοῦ γλυκοῦ νεροῦ τώρα θὰ ἔλεγε: Αὐτὰ εἶνε λόγια! Ἡ ἀξία ἐκτιμᾶται μόνον ἀπὸ τὸν Κριτικόν. Ὁ κριτικὸς θὰ μᾶς πῇ ἂν ὁ Δεῖνα ἢ ὁ Τάδε λογοτέχναι ἔχουν ἀξίαν καὶ πόσην.—Βεβαιότατα! Ἀλλὰ καὶ τὸ ἄρθρον τοῦ κριτικοῦ φήμη εἶνε καὶ φήμην κάμνει. Δὲν ὀφείλεται δὲ καὶ αὐτὸ παρὰ εἰς τὴν ἀξίαν τοῦ λογοτέχνου. Διότι ποῖος κριτικὸς θὰσχοληθῇ μὲ λογοτέχνην χωρὶς ἀξίαν; Αὐτοὺς συνήθως τοὺς παρερχόμεθα ἐν σιγῇ. Ὡμιλήσαμεν δι' ἕνα λογοτέχνην, ἔστω καὶ διὰ νὰ τῷ ἀρνηθῶμεν πᾶσαν ἀξίαν; Καὶ μόνον τὸ γεγονὸς αὐτὸ μαρτυρεῖ ὅτι ἔχει. Χιλιάδες κριτικὰ ἄρθρα ἀνέγνωσα εἰς τὴν ζωήν μου, ἰσχυριζόμενα πειστικώτατα ὅτι δὲν ἔχουν τὴν ἐλαχίστην λογοτεχνικὴν ἀξίαν ὁ... Σαίξπηρ, ὁ Ἴψεν, ὁ Ζολᾶ, ὁ Δωδέ, ὁ Μαίτερλιγκ, ὁ Δαννούντσιο καὶ ὁ Βερλαίν. Καὶ ἄρθρα μὲ τὰς ὑπογραφὰς κριτικῶν ὡς ὁ Μπρυνετιέρ, ὁ Τολστοῖ καὶ ὁ Μὰξ Νορντάου! Πόσον δὲ εἶνε ἀληθινὸν ὅτι καὶ ἡ ἐπίκρισις κάμνει φήμην, τὸ γνωρίζουν ὅλοι οἱ νέοι, οἱ ὁποῖοι παρακαλοῦν: «Γράψτε γιὰ τὸ βιβλίο μου καὶ βρίστε το!» Ἀλλὰ κανεὶς δὲν γράφει διὰ βιβλίον παλαιοῦ ἢ νέου χωρὶς ἀξίαν! Αἱ παρακλήσεις, αἱ ὑπομνήσεις, αἱ ἐνέργειαι, δὲν κάμνουν τίποτε. παρὰ μόνον ὅταν τὸ βιβλίον ἔχῃ τὴν ἀξίαν του. Διότι κάποτε οἱ κριτικοὶ παραμελοῦν νὰ τὸ διαβάσουν. Ἐσπρώχθησαν ὅμως καὶ τὸ ἐδιάβασαν; Θὰ γράψουν! Ἀλλέως δὲν εἶνε κριτικοί.

*
* *

Εἶπα, ὅτι πολλάκις μοῦ ἐδόθη ἀφορμὴ νὰ κάμω αὐτὰς τὰς σκέψεις. Καὶ τελευταίως μὲ τὴν περίπτωσιν, μὲ τὸ **φαινόμενον** ἂν θέλετε, τοῦ κ. Ἀθ. Κυριαζῆ. Νὰ ἕνας ποιητής, ὁ ὁποῖος μὲ τὴν πρώτην ἐμφάνισιν ἀπέκτησε τόσην λογοτεχνικὴν φήμην, ὅσην δὲν ἀποκτοῦν ἄλλοι μὲ τὴν δεκάτην! Εἰς τί ὀφείλεται αὐτή; Εἰς τὰς ἐνεργείας του; εἰς τὴν διπλωματίαν του; εἰς τὴν πολιτικήν του; Κάθε ἄλλο! Ὀφείλεται ἀποκλειστικῶς καὶ μόνον εἰς τὴν ἀξίαν του. Μίαν ἀξίαν καμωμένην ἐπίτηδες, θὰ ἔλεγες, διὰ νὰποκτᾷ φήμην ταχεῖαν.

Κρίνω ἀπὸ τὸν ἑαυτόν μου, δηλαδὴ ἀπὸ τὴν σχέσιν μου πρὸς τὸν ποιητὴν αὐτόν: Ἂν τὸν συναντήσω εἰς τὸν δρόμον, θὰ τὸν ἀναγνωρίσω μὲ δυσκολίαν. Διότι δὲν τὸν εἶδα παρὰ μίαν φοράν, ποὺ μοῦ τὸν ἐσύστησεν ὁ Ταγκόπουλος, μὲ τὰ συνειθισμένα του ἀστεῖα, εἰς τὸ γραφεῖον τοῦ «Νουμᾶ», καὶ ἄλλην μίαν ποὺ ἀλλάξαμεν ἁπλῶς ἕνα χαιρετισμόν. Τὸ πρῶτόν του ὅμως βιβλίον, τὴν «Ἑκατόμβην», μοῦ τὸ εἶχε στείλει καὶ τὸ εἶχα διαβάσει. Ἔκτοτε εἶχα σχηματισμένην καλὴν ἰδέαν διὸ τὸν ποιητήν, τὴν ὁποίαν ἡ ὀλίγη προσωπικὴ γνωριμία οὔτε ἐνίσχυσεν οὔτε μετέβαλε. Τὴν ἐνίσχυσε μόνον τὸ δεύτερόν του βιβλίον, οἱ θαυμάσιες ἐκεῖνες «Στιγμὲς ποὺ ζῶ». Καὶ ἀκόμη περισσότερον τὸ τελευταῖόν του. «Ἡ Καρδιὰ μὲ τὰ Φίδια». Σήμερον ὁ «Παντογνώστης», τιμῶν τὸν συνεργάτην του, μοῦ ἐζήτησεν ἐν ἄρθρον ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ. Νομίζετε ὅτι θὰ τὸ ἔγραφα ποτέ, ἂν δὲν εἶχα τὴν ἰδέαν ὅτι ὁ ποιητὴς τὸ ἀξίζει; Καὶ τὸ ἄρθρον λοιπὸν αὐτό, τὸ ὁποῖον ἐξυπηρετεῖ τὴν φήμην του, μόνον εἰς τὴν φήμην του, δηλαδὴ εἰς τὴν ἀξίαν του, τὸ χρεωστεῖ.

Καὶ ὅμως, ἐκ πρώτης ὄψεως, τὸ φαινόμενον εἶνε περίεργον. Καὶ ἄλλοι ἐνεφανίσθησαν τελευταίως μὲ ἀξίαν, καὶ ἄλλοι ἐξέδωσαν ὡραίας λυρικὰς συλλογάς. Ἀλλὰ κανεὶς δὲν εἶχεν ἀμέσως τὴν ἐπιτυχίαν τοῦ Κυριαζῆ, ἐκτὸς ἴσως τοῦ κ. Ἀθάνα τότε μὲ τὸ «Πρωϊνὸ Ξεκίνημα». Τὸ γραφεῖον μου, ἢ μᾶλλον τὸ τραπέζι μου, ἔχει ἀρκετήν . . . πελατείαν. Συγγενεῖς, φίλοι, γνώριμοι τὸ ψάχνουν διαρκῶς διὰ νὰ ξετρυπώνουν βιβλία πρὸς ἀνάγνωσιν. Ὀλίγοι ἀγαποῦν τὰς λυρικὰς συλλογάς. Ὅλοι ὅμως—αὐτὸ τὸ ἐνθυμοῦμαι πολὺ καλά,—μόλις εἶδαν τὴν «Ἑκατόμβην» καὶ τὴν ἐφυλλομέτρησαν ὀλίγον, μοῦ τὴν ἐζήτησαν. Κι' ἔμειναν τόσον ἐνθουσιασμένοι, ὥστε μοῦ ἅρπαξαν κυριολεκτικῶς τὰς κατοπτινάς του συλλογάς. Καὶ ἰδοὺ πῶς γεννᾶται ἡ φήμη τοῦ λογοτέχνου: ἀπὸ τὴν ἔλξιν τοῦ ἔργου του, ἀπὸ τίποτε ἄλλο!

Ἀλλὰ διατί νὰ ἑλκύῃ τόσον τὸ ἔργον του Κυριαζῆ; Τί ἰδιαίτερον ἔχουν λοιπὸν ἡ «Ἑκατόμβη», οἱ «Στιγμὲς ποὺ ζῶ» κι' ἡ «Καρδιὰ μὲ τὰ φίδια»; Ὡραῖοι στίχοι! Μὰ εἶνε τόσον σπάνιον πρᾶγμα εἰς τὰς ἡμέρας μας, ποὺ ὡραίους στίχους γράφουν κι' ἔφηβοι μαθηταὶ καὶ μάλιστα τοὺς ἐκδίδουν, ὅπως ὁ Μεσολογγίτης, μὲ προλόγους μου; . . . Ἀλλ' εἰς αὐτὸ πλέον δὲν θὰ ἠμποροῦσε νὰ μᾶς φωτίσῃ παρὰ ὁ κριτικός. Αὐτὸς μόνον θὰ μᾶς ἔλεγε τί «ἰδιαίτερον» ἔχουν οἱ ὡραῖοι στίχοι τοῦ Κυριαζῆ. . .

Ἐνθυμοῦμαι ὅτι εἰς τὴν «Ἑκατόμβην» δὲν εὑρῆκα παρὰ κάτι ποὺ θὰ ἠμποροῦσα νὰ τὸ ὀνομάσω «αὐστηρὰν λογικήν». Γνωρίζω δὲ ὅτι αὐτὸ τὸ «κάτι» τραβᾷ τὸν κόσμον πολύ. Τὸ ποίημα ποὺ διαβάζει, διὰ νὰ τοῦ ἀρέσῃ, πρέπει προπάντων νὰ λέγῃ πράγματα σωστὰ καὶ καθαρά. Καὶ τέτοια ἀκριβῶς ἔλεγεν ἡ «Ἑκατόμβη». Κάθε κομματιοῦ της ἡ ὡραιότης ἦτο ρυθμισμένη, βαλμένη κανονικὰ εἰς ἄψογον στιχουργίαν, σφηνωμένη εἰς τέλειον περίγραμμα. Ἐξ ἀρχῆς ὁ ποιητὴς κατέκτησε τὴν **ἐμπιστοσύνην** τοῦ ἀναγνώστου του. Καὶ εἰς τὴν δευτέραν του συλλογήν, ἀκινδύνως πλέον, ἠμποροῦσε νὰ τῷ δώσῃ καὶ καλλιτεχνικώτερα πράγματα. Οἱ «Στιγμὲς ποὺ ζῶ» δὲν διακρίνονται μόνον διὰ τὴν «αὐστηρὰν λογικήν» των, ἀλλὰ καὶ διὰ κάποιαν τόλμην ἀκόμη ὡραιοτέραν. Τὸ μαρτυρεῖ καὶ ὁ τίτλος. Ἡ κοινὴ ζωή, ἡ καθημερινή, δὲν ἐνδιαφέρει τὸν ποιητήν. Ἐπιμένει εἰς τὰς ὀλίγας ἐκείνας **στιγμὰς** κατὰ τὰς ὁποίας **ζῇ** ἀληθινά. Καὶ καθεμίαν ἀπὸ αὐτὰς τὴν κάμνει ἕνα ποίημα. Ἀλλὰ μὲ τόσην τέχνην, ἐνάργειαν, ζωντανότητα, ὥστε νὰ κάμνῃ καὶ τὸν κοινὸν ἀναγνώστην του νὰ τὴν **ζῇ** ἐπίσης καὶ νὰ τὴν ἀπολαμβάνῃ.

Εἰς τὴν τελευταίαν συλλογήν, ἡ καλλιτεχνικὴ τόλμη φθάνει πλέον εἰς τὸ ἔτακρον. «Ἡ Καρδιὰ μὲ τὰ φίδια» σοῦ λέει! Ποῖος θὰπεφάσιζε νὰ τὴν πιάσῃ κἂν στὰ χέρια του, ἂν ὁ ποιητὴς δὲν εἶχε πλέον τὴν ἐμπιστοσύνην τοῦ κοινοῦ του! Ἀλλὰ χάρις εἰς αὐτήν, ἡ «αὐστηρὰ λογικὴ» ἀνευρίσκεται καὶ μέσα εἰς αὐτὴν

τὴν τόλμην. Ὀλίγη καλὴ θέλησις τὰ ἐννοεῖ, τὰ δικαιολογεῖ ὅλα, καὶ τὰ κομμάτια τῆς τελευταίας συλλογῆς φαίνονται τόσον σωστὰ καὶ καθαρὰ ὅσον καὶ τὰ τῆς πρώτης. Ἡ ἀλήθεια ὅμως εἶνε, ὅτι τὰ περισσότερα λάμπουν σὰν διαμαντάκια. Εἶνε μικρὰ ἀριστουργήματα. Καὶ θὰ ἦσαν ὅλα, ἂν ἡ τελευταία στροφὴ ἦτο πάντοτε ἀνάλογος μὲ τὴν πρώτην των. Δυστυχῶς ὁ Κυριαζῆς, δὲν ξεύρω διατί,—μὴν εἶνε κάποια βία;—δὲν τὸ κατορθώνει πάντοτε. Ἀρχίζει τὸ ποίημά του ἐξόχως καὶ τὸ τελειώνει μετρίως. Καὶ οἱ καλλιτεχνικώτεροι στίχοι αὐτῆς τῆς συλλογῆς εὑρίσκονται πάντοτε εἰς τὴν ἀρχὴν κάθε ποιήματος. Ποτὲ σχεδὸν εἰς τὸ τέλος.

Ἀλλὰ δὲν πρόκειται νὰ κρίνω ἐδῶ τὴν «Κάρδιαν μὲ τὰ Φίδια». Οὔτε γενικῶς τὸν Κυριαζῆν ὡς ποιητήν. Νομίζω ὅτι εἶνε πολὺ πρόωρον. Διότι εἰς τρία μόλις ἔτη ἐξέδωσε τρεῖς συλλογάς, ἡ μεταξὺ τῶν ὁποίων διαφορὰ εἶνε τεραστία. Αὐτὸ μαρτυρεῖ μίαν γοργὴν ἐξέλιξιν, ἡ ὁποία μᾶς ἐπιφυλάσσει ἐκπλήξεις. Ἐν πάσῃ περιπτώσει, δὲν πρόκειται περὶ ταλάντου, τὸ ὁποῖον μᾶς ἔδωσεν ὅσα μᾶς ὑπεσχέθη. Μᾶς ὑπόσχεται ἀκόμη πολλά. Κι' ἕνας πρόωρος χαρακτηρισμὸς θὰ ἦτο ἄδικος διὰ ποιητήν, ὁ ὁποῖος μετὰ δύο-τρία ἔτη ἀκόμη θὰ εἶνε ἄλλος, ὡριμώτερος, τελειότερος, μεγαλύτερος. Πρὸς τὸ παρόν, ἂς χαίρεται τὴν καλήν του **φήμην**, ἡ ὁποία δικαίως αὐξάνει ὁλονέν, καὶ ἂς διατηρῇ τὸν εὐτυχῆ του **χαρακτῆρα**,—δὲν τὸν γνωρίζω, ἀλλὰ τὸν συμπεραίνω ἀπὸ τὸ **φαινόμενον**,—ὁ ὁποῖος οὐδέποτε θὰ μεταβάλῃ τὴν καλὴν αὐτὴν φήμην εἰς κακήν. Ἀλλὰ καὶ τοῦτο ἂν συνέβαινε; μήπως ἡ **ἀξία** θὰ ἦτο μικροτέρα;

ΓΡ. ΞΕΝΟΠΟΥΛΟΣ

ΤΑ ΣΑΤΥΡΙΚΑ ΜΑΣ

ΣΚΕΨΕΙΣ ΤΟΥ ΚΛΕΑΝΘΗ

ΤΑ ΑΥΓΑ

Μέθα θτὸ θλέντι τὸ τρελὸ, ποὺ κάνει ἡ Ἀποκριὰ,
πῆγα καὶ βρῆκα μιὰ γριὰ,
γιὰ ν' ἀποκρέπθουμε.
«Πᾶμε, τῆθ λέω, θτὸ Καμπαρέ». Κι' αὐτὴ μοῦ λέει,
«Δὲν κάθεθαι θταῦγά θου, [θτοχάθου,
ποὺ θέλειθ νὰ χορέπθουμε;»
Λιγάκι θυλλογίθτηκα καὶ τὄβρηκα θωθτό.
Ἐγώ, μονάχα ποιητήθ, χωρὶθ λεφτό,
νὰ θέλω καρναβάλι...
Καὶ μιὰ ποὺ μοῦ χαρίθανε δυὸ αὐγὰ θτὴν Πλάκα ἀπάνω,
θὰ πάω κἐγὼ θτὸ θπίτι μου νὰ τὰ ζεθτάνω,
κ' ἡ δέθτη ὅ,τι μοῦ βγάλει.
Κι' ἂν βγάλει κόττεθ, πάλι αὐγὰ θὰ κάνουνε κἐκεῖνεθ,
τῶν κοττετσιῶν οἱ κολομπίνεθ,
ποὺ πάντα θέλουν κι ἀρχηγό.
Μ' ἂν βγάλει κόκορα, πωπώ! διδάγματα πολύτιμα!
θὰ τόνε βάλω νὰ μοῦ λύθει κἔνα ζήτημα:
«Ἄραγε ἡ κόττα γιὰ ταῦγό;»
Ζώνω τὴ μέση μου λοιπὸν θφιχτὰ μὲ θερπαντίνα.
Αἴ! πάντα θέλει θφίξιμο κἡ μέση θτὴν Ἀθήνα
τοῦ κάθε ποιητῆ.

Καὶ πάω θτὸ θπίτι, κόθομαι καὶ μὲ τὸν... ἀπ' αὐτὸ
κλωθθῶ ταῦγά. Μὰ θκάζουνε θ' ἕνα λεφτὸ
καὶ βγαίνει.... κομφετί.

ΤΕΤΡΑΨΑΛΜΟΙ

ΤΡΑΜ

Κουράγιο, ποδαράκια μου, συντρόφοι μου πιστοί,
γιατί, ἂν προσμένουμε τὸ τράμ, φουρτούνα μας καὶ πάλι.
Ἀλί στον ποὺ τὰ νύχια του δὲν ἔχει νὰ ξυστῇ
καὶ περιμένει νὰ τὸν ξύσουν ἄλλοι.

ΒΟΥΤΥΡΟ—ΛΑΔΙ

Ἐπίβλεψον ἐξ οὐρανοῦ καὶ κοίταξε, Χριστέ·
τὸ βούτυρο μᾶς ἔφαγαν ἐκεῖνοι οἱ ἐφοπλισταί.
Μὰ κόλασε καὶ μερικοὺς μπακάληδες στὸν Ἅδη,
ποὺ ὅταν τὸ λάδι μᾶς πωλοῦν, μᾶς βγάζουνε... τὸ λάδι.

ΑΝΤΙΣΤΡΟΦΕΣ

Ἐπῆγα στὸ μανάβη μου γιὰ μαϊντανὸ
καὶ λίγα παλιοραπανα
καὶ μοῦπε: «Δὲ σοῦ δίνω τώρα οὔτε σανό,
γιατ' εἶναι πολυδάπανα».

—

Γερὸς ἐπῆγα γιὰ κινίνη, δυνατός,
γιὰ κάποιον ποὺ μ' ἀρρώστησε,
μὰ μ' ἔπιασε κ' ἐμὲ τριταῖος πυρετός,
σὰν εἶδα τί μοῦ κόστισε.

—

Σὲ μιὰ γωνιὰ μυρίζαν κάστανα τρανά,
ποὺ κόσμος θὰ τὰ ρέχτηκε.
ἐζήτησα... συνέντευξη τοῦ καστατᾶ,
κ' ἐκεῖνος... δὲ μὲ δέχτηκε!

VESPER

ΣΚΗΝΕΣ ΚΑΙ ΠΑΡΑΣΚΗΝΙΑ

ΕΝΩ ΤΟ ΤΡΑΜ ΠΡΟΧΩΡΕΙ...!

Εἰς τὸ τράμ ἐμπῆκε ἕνας φορτωμένος νοικοκύρης μ' ἕνα πλεχτὸ ζεμπιλάκι στὸ χέρι. Τὸ ζεμπιλάκι εἶχε μέσα ὅ,τι πολυτιμώτερο εἶνε νὰ φαντασθῇ κανείς.

Καὶ τί νομίζετε;... ***Αὐγά!***

Ὁ ἀνθρωπάκος αὐτὸς, στὸ διαρκὲς κι ὀχληρὸ ξελαρύγγιασμα τοῦ εἰσπράκτορος: «Προχωρεῖτε ἐμπρὸς στὸ διάδρομο, κύριοι!» προχωροῦσε στὸ συνωστισμὸ τοῦ τράμ μὲ μεγάλη προφύλαξι ὡς που πειὰ ξεθεώθηκε ἀπ' τὰ πολλὰ σκουντήματα καὶ τὶς συχνές του παρακλήσεις νὰ παραμερίσουν οἱ συνάνθρωποί του μὴ τοῦ σπάσουν τ' **αὐγὰ** καὶ σὲ μιὰ στιγμὴ ξεφώνησε: «Τὶ ἀπελπισία, βρὲ ἀδερφέ, αὐτὰ τὰ τράμ! Πληρώνεις καὶ δὲ βρίσκεις ποτὲ θέσι νὰ καθήσῃς!»

Καὶ ὁ τολμηρὸς πάντοτε φαντάρος τοῦ φώναξε ἀπ' τὴν πόρτα τοῦ πισινοῦ ἐξώστη: «Τί ἔχεις βρὲ ἄνθρωπε τοῦ Θεοῦ καὶ γκρινιάζεις! Δὲν κάθεσαι ἐπὶ τέλους ..... στ' **αὐγά** σου!»

Καὶ τὸ ξέσπασμα τοῦ γέλοιου τῶν ταξειδιωτῶν ἐνώθηκε μὲ τὴ μονότονη βουὴ τοῦ τράμ ποὺ προχωροῦσε.....!

ΦΑΙΔΡΟΣ ΧΑΡΗΣ

ΘΕΛΩ!...

Θέλω πάλι νὰ σὲ βρῶ
στὸ παλιὸ τὸ ρημοκλῆσι
σὰν ἐκεῖνο τὸν καιρὸ
ποὺ κυττάζαμε μὴ σβύσει
τὸ καντῆλι στὸ ἱερό.

Θέλω στὸ παλιὸ στρατὶ
στὸ παλιὸ τὸ μονοπάτι
ὅπ' ἐρχόμουν γελαστὴ
χάρες καὶ χαρὲς γεμάτη
νὰ σὲ ἰδῶ γιὰ μιὰ στιγμή.

Θέλω κι ἄλλη μιὰ φορὰ
νὰ σὲ ἰδῶ στὴν ἀγκαλιά μου
γιὰ νὰ νιώσω τὴ χαρὰ
μιὰ στιγμὴ μέσ' τὴν καρδιά μου
ποὺ τὴ ζώνει ἡ συμφορά!...

ΝΙΚ. ΓΟΥΖΑΡΗΣ

Ἀπὸ τοῦ προσεχοῦς τεύχους εἰσέρχεται ὁ «ΠΑΝΤΟΓΝΩΣΤΗΣ» εἰς τὸ Β' ἔτος. Ὅσοι ἐπιθυμοῦν νὰ ἐγγραφοῦν παρακαλοῦνται νὰ ἐμβάσουν τὴν συνδρομήν των.

ΥΣΤΕΡΟΓΡΑΦΑ

31. Γιὰ νὰ βήσῃς ωρέωει νὰ εἶσαι αἴνιγμα
γιὰ τὸν ἄλλον.

32. Οἱ οὐσιωδέστεροι ωαράγοντες τῆς ζωῆς
εἶναι ἡ ωλάνη καὶ ἡ ἀωάτη.

33. Κάθε ἡμέρα ωοὺ ωερνάει ἡ ζωή μου
γίνεται σκληρότερη.

34. Ἡ κάθε ὡραία μας σκέψη διαβαίνει
ἀωραγματοωοίητη.

35. Τόσο τιποτένιος εἶναι ὁ ἄνθρωωος ωοὺ
τὸ γάμο του—τὴν ωειὸ φυσικώτερη
ὑωοχρέωση του—τὸν κάνει μὲ
ὑωολογισμό.

Ἀθῆναι, 20 Ἰαν. 1923. ΑΝΘΙΜΟΣ ΧΛΩΜΟΣ

ΨΥΧΟΠΟΝΙΑ!...

Σὰν μάτωσες τὸ χέρι μου
μὲ τῶμορφό σου χέρι
θωροῦσα μὲ χαμόγελο
τὴν ἀνοιχτὴ πληγή
κ' ἐσὺ μ' ἕνα ψυχόπονο
ὁποὺ δὲν εἶχε ταῖρι,
μοῦπες: «Μήπως ἐπόνεσες
ἀγάπη μου χρυσῆ;»

Τὶς μέρες ὁποὺ μάτωνες
τὴν ἄμοιρη καρδιά μου
μὲ τὰ πικρὰ τὰ λόγια σου
χωρὶς ψυχοπονιά,
νὰ μάθεις δὲν ἐρώτησες,
ἂν μέσ' τὰ σωθικά μου
ἔχω πληγὲς βαθύτερες
κ' ἂν μοῦ πονεῖ καμμιά!...

ΝΙΚ. ΓΟΥΖΑΡΗΣ

ΤΟ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΝ ΤΩΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ

Δηλοποιεῖ ὅτι.

Λήξαντος τοῦ τελευταίου τοκομεριδίου τῶν ὁμολογιῶν τοῦ Ἐθνικοῦ Δανείου 1902 4 % ἤρξατο ἡ διανομὴ τῶν νέων φύλλων τοκομεριδίων, ἐπὶ τῇ προσαγωγῇ τῶν σχετικῶν παραρτημάτων (talons) παρὰ ταῖς διαφόροις Τραπέζαις ἢ Ὑ)μασι τούτων ἢ παρὰ τῷ Β' Τμήματι τοῦ Δημοσίου Χρέους.

(Ἐκ τοῦ Τμήματος Δανείων καὶ Τοκομεριδίων)

Δ. ΓΡ. ΚΑΜΠΟΥΡΟΓΛΟΥ

Ο ΟΡΚΟΣ ΤΟΥ ΘΑΛΑΣΣΙΝΟΥ

Ἑλληνικὸν Μυθιστόρημα εἰς δύο αὐτοτελῆ μέρη.

ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟΝ

ΙΕΡΩΝΥΜΟΣ ΜΕΣΘΕΝΕΥΣ

Κ'. ΜΙΑ ΚΑΜΠΑΝΟΚΡΟΥΣΙΑ

(Συνέχεια ἐκ τοῦ προηγουμένου)

Ὁ Ἱερώνυμος σκέπτεται ὅλο τὰ ἴδια καὶ τὰ ἴδια. Ἀλλὰ πρὸ παντὸς ἐννοεῖ ὅτι ὀφείλει νὰ εὕρῃ τὴν ἡσυχίαν του, νὰ ἀφοσιωθῇ εἰς τὰς πνευματικάς του ἐργασίας καὶ νὰ ζητήσῃ εἰς τὰς ἐκδρομάς του τὴν τέρψιν καὶ τὴν ὑγείαν. Διὰ τοῦτο κατώρθωσε νὰ κοιμηθῇ ἀπόψε καλὰ καὶ νὰ ξυπνήσῃ εὔθυμος μὲ τὴν ἑξῆς σκέψιν:

«Δὲν εἶμαι ἐπὶ τέλους κανένα παλληκαράκι, κανένα ξεπεταχταροῦδι! ὅπως ἔλεγε μιὰ μέρα ἡ κυρία Ἀναγνώστ.ινα προκειμένου περὶ ἑνὸς κλωσσόπουλου. Θὰ εἶμαι λοιπὸν φίλος δύο ἀνομοιοτάτων γυναικῶν, ἀλλ' αἱ ὁποῖαι συμπληροῦσι καθ' ὅλα ἀλλήλας; Ἂς ἐλπίσω, ὅτι σιγὰ σιγὰ μέσα μου θὰ γίνουν καὶ αἱ δύο μία γυναῖκα καὶ θὰ εὕρω οὕτω τὴν ἡσυχίαν τῆς ψυχῆς, τὴν ὁποίαν ἀπό τινος ἔχασα. Ἐπὶ τέλους κρεμῶ καὶ τὰς δύο εἰς τὴν ἐκ ζωντανῶν προσώπων πινακοθήκην μου καὶ ἀπολαμβάνω αἰσθητικῶς τὰ χαρίσματα καὶ τὰς ἐντυπώσεις των. Ὁ Θεὸς βοηθός! Σήμερον εἶναι Τετάρτη, αὔριον ἔχω τὸ πρῶτον μάθημα τοῦ Αὐγουστῆ καὶ τοῦ Μηνᾶ τὸν περίπατον μετὰ τὰς 4. Τὸ βέβαιον εἶναι ὅτι δὲν ἤλπιζα, ὅτι ἡ ψυχή μου θὰ εἰσέλθῃ τόσον ταχέως εἰς τὴν εὐθεῖαν ὁδόν. Τί ὡραία ἡλιόλουστος ἡμέρα εἶνε ὡς τόσον σήμερον! Νομίζει κανεὶς, ὅτι εἶναι Μάϊος! Τί κρῖμα! Σήμερον ἦτο διὰ πρωϊνὸν μακρινὸν περίπατον! Ἀλλ' οὕτω, χωρὶς νὰ τὸ ἐννοήσω, θὰ καταντήσω φυγόπονος καὶ ἀργόμισθος! Αἴ! ἂς κάμω λοιπὸν σήμερον μάθημα ἕως τὴν μεσημβρίαν καὶ κατόπιν, ἀφοῦ ἰδιαίτερον μάθημα μὲ τὸ φιλικὸν ζεῦγος δὲν ἔχω σήμερον, θὰ ἐκδράμω ἔνωρὶς, διὰ νὰ περιέλθω τὴν νῆσον κατὰ τὴν μίαν αὐτῆς πλευράν, ὅπως ἄλλοτε πάλιν κατὰ τὴν ἄλλην. Τέλος μὲ τὴν βοήθειαν μεταφορικοῦ τινος μέσου θὰ ἑνώνω τὰς δύο ἄκρας, καὶ κάμνω οὕτω τὴν κυκλικὴν νησιωτικὴν περιήγησίν μου, ὡς συνηθίζω. Σήμερον δὲν θὰ ἴδω κανένα· ἂς μὲ ἐπιθυμήσουν ἐπὶ τέλους καὶ ὀλίγον. Λοιπόν, Ἱερώνυμε, τώρα, εἰς τὸ καθῆκόν σου.

Ἀρχίζει νὰ ντύνεται.

Ἔξαφνα ἀκούεται μία πένθιμος καμπανοκρουσία.

—Τί συμβαίνει, κυρία Ἀναγνώσταινα;

—Κάποιος ἀπ' τοὺς καλοὺς θὰ πέθανε. Πάω νὰ μάθω καὶ σᾶς λέω... Ἄ!.. κὺρ δάσκαλε, κὺρ δάσκαλε!...

—Ὁμίλει οὖν!..

—Ἔρχεται τρεχάτη ἡ ἐπιστάτισσα τοῦ σκολειοῦ..

—Ζωὴ σὲ λόγου σας! Ζωὴ σὲ λόγου σας!.. Ἀκούονται τώρα δύο φωναὶ δυσαρμονικώτατα ἡνωμέναι.

—Ἀρκεῖ ἡ μία! Ὁμιλήσατε δι' ὄνομα τοῦ Θεοῦ!

—Πέθανε ὁ παπᾶς μ.ς, ὁ πρωτοπαπᾶς μας. Ὁ παπα-Νικόλας ὁ Μαρμαροφάος... Τὰ παιδιὰ εἶναι μαζωμένα 'στὸ σκολειό. Τί νὰ τοὺς 'πῶ; Δὲν ξέρω, τί νὰ κάνω!

—Σπάρτα λέλυνται, δοῦρα σέσηπε, ἀπορέομεν τί χρὴ δρᾶν!..

—Δὲν κατάλαβα, ἀφέντη μου! Πές τα ἀγάλια-ἀγάλια...

—Στάσου μιὰ στιγμὴ νὰ τὰ εἰπῶ ἐγὼ πρῶτον εἰς τὸν ἑαυτόν μου καὶ κατόπιν τὰ λέγω εἰς σὲ καὶ σὺ εἰς αὐτά... Καὶ μονολογεῖ: «Λοιπὸν! θὰ βγάλῃς καὶ λόγον, Ἱερώνυμε! καί ἀντὶ νὰ προετοιμασθῇς πρὸς τοῦτο, θὰ ἀπαγγείλῃς εἰς τὰ παιδιὰ τὴν βάσιν καὶ τὰς κυριωτέρας περικοπὰς τοῦ λόγου σου, ἕνα εἶδος γενικῆς δοκιμῆς τῶν θεάτρων ἐν ἄλλοις λόγοις, καὶ τότε εἰς τὴν ἐκκλησίαν θὰ ὁμιλήσῃς ἀπὸ στήθους καὶ ἐκ τοῦ προχείρου δῆθεν, διανθίζων τὸν λόγον σου μετὰ ῥητῶν ἐκ τῶν ἁγίων Γραφῶν, κάτι σὰν «ἄνθρωπος ὡς ἡ χόρτος» π. χ. καὶ μετὰ κοινοτυπικῶν ἐκφράσεων «ἐπεφυλάσσετο εἰς ἐμέ» κ. λ. Δεκάκις μέχρι τοῦδε εἰς τὴν ζωήν μου ἦλθε καὶ μὲ εὗρεν αὐτὸ τὸ μαρτύριον. Ἤδη ὅμως μὲ διευκολύνει τὸ ὅτι, ὅταν ὁμιλῇ τις πρὸς παῖδας ἢ πρὸς ἀγαθοὺς νησιώτας, δὲν παρίσταται ἀνάγκη νὰ μεταβάλῃ οὔτε τὰς φράσεις, οὔτε τὰς ἐννοίας του. Ἰδοὺ λοιπὸν καὶ ἡ ἐπιθυμητὴ ἀργία μετὰ μεσημβρίαν λόγῳ τοπικοῦ πένθους! Αἴ! κυρία Σταματική!

—Προστάξτε!

—Τί ὥραν θὰ γίνῃ ἡ κηδεία;

—Στὴς δέκα καὶ μισή. Χθὲς τὴ νύχτα συχωρέθηκε ὁ μακαρίτης... Ἅγιος ἄνθρωπος!.. Ὠχοῦ παρηγορὰ ποῦ χάσαμε!

—Αἴ! σιωπή!! Λοιπὸν νὰ εἰσέλθουν τὰ παιδιὰ κατὰ τὰς 9 ἀκριβῶς εἰς τὴν τάξιν καὶ νὰ καθίσουν ἥσυχα καὶ φρόνιμα. Θὰ ἔλθω νὰ ὁμιλήσω πρὸς αὐτὰ διὰ τὸν παππᾶν, ἀφοῦ τοὺς προσδιορίσω καὶ τὸ μάθημα τῆς αὔριον καὶ θὰ ὑπάγωμεν ὅλοι ἐν παρατάξει εἰς τὴν κηδείαν, εἰς τὴν οἰκίαν δηλ. τοῦ νεκροῦ, εἰς τὴν ἐκκλησίαν καὶ μέχρι τάφου. Τρέξε τώρα, διὰ νὰ μὴ φωνασκῶσι τὰ παιδιά, διότι ἄλλως θὰ τὰ ἐπιβαρύνω μὲ μάθημα τῆς Κυριακῆς.

— Πηγαίνω, τρέχω!

— Ἰδοὺ λοιπὸν καὶ θάνατος ἀπὸ μηχανῆς! — Καὶ ἤρχισε νὰ γδύνεται διὰ νὰ φορέσῃ τὰ καλά του. Εἰς ὑπάλληλον, εἰς στρατιωτικόν, εἰς κτηματίαν, εἰς ἔμπορον εἶχα ἐκφωνήσει λόγον. Εἰς παππᾶν ὅμως εἶναι ἡ πρώτη φορά!... Αἰωνία του λοιπὸν ἡ μνήμη. Καὶ ἐνῷ ἐντύνετο ἔψαλλε καὶ τὰ νεκρικὰ τροπάρια.

ΚΑ'. ΜΑΘΗΜΑ ΚΑΙ ΚΗΔΕΙΑ

— Αἴ! παιδιά·—κτυπᾷ τὸν ξυλοδείκτην εἰς τὴν δασκαλοκαθέδραν—προσοχή! Ὀρθοὶ καὶ ἀκίνητοι!... «Ὁ ἀγαθὸς καὶ ὁ γλυκὺς καὶ καλὸς γέρων παπα-Νικόλαος δὲν ζῇ πλέον! Καὶ εἰς μὲν τὴν γῆν ἀποδίδει τὸ σαρκίον του, εἰς ἡμᾶς ἐπαφίνει τῶν ἀρετῶν του τὴν μνήμην καὶ εἰς τὸν Πλάστην παραδίδει τὴν ψυχήν του, ψυχὴν καθ' ὁμοίωμα αὐτοῦ, ἐνάρετον καὶ ἀνεξίκακον. Καὶ θὰ ἀκουσθῇ φωνὴ ἀρχαγγέλου λέγουσα: Πλησίασον, πάτερ Νικόλαε!—ἕνα παιδάκι γελᾷ—Ἀσεβέστατε!... σιωπὴ καὶ ἐντροπή σου!...

— Δάσκαλε μὲ γαργαλάει ὁ Παυλῆς.

— Αὔριον, διορθώνω ἐγὼ καὶ τὸν γαργαλίσαντα καὶ τὸν γαργαλισθέντα—καὶ ἐξακολουθεῖ τὸν λόγον του ἀγριοκυττάζων ἰδίως τοὺς πταίσαντας— ... Πλησίασον πάτερ Νικόλαε!—κτυπᾷ τὸν ξυλοδείκτην καὶ ἐξακολουθεῖ—καὶ ἡ ψυχὴ τοῦ παπα-Νικολάου πλησιάζει, λαμβάνει παρὰ τοῦ ἀρχαγγέλου τῆς ἀκτινοβολίας τὸν φωτοστέφανον καὶ ὑπὸ τὴν ὁδηγίαν του μεταβαίνει, ὅπως ταγθῇ εἰς τὰς μονὰς τῶν δικαίων. Ἂν ἡ διάνοια εἶναι δῶρον

τῆς φύσεως καὶ κληρονομία τῶν γονέων μας, ἡ ἀγαθότης τῆς καρδίας εἶναι δῶρον τοῦ Θεοῦ! Καὶ ἦτο ἀγαθότατος ὁ παπα-Νικόλαός μας καὶ ὄντως ἐμεσολάβει διὰ τῆς ἀγνῆς του καρδίας μεταξὺ ἀνθρώπων δεομένων καὶ Θεοῦ ἐπακούοντος—παρατηρεῖ γύρω του διὰ νὰ ἴδῃ τὴν ἐντύπωσιν τῶν παιδιῶν—ἤκουε τὰ παράπονα, τὰς θλίψεις καὶ τοὺς πόνους τῶν συννησιωτῶν του καὶ ἀφοῦ ἔδιδε τὴν κατ' ἄνθρωπον παρηγορίαν μετέτρεπεν αὐτὰ ὅλα εἰς εὐχὰς καὶ γονυπετῶν τὰς ὑπέβαλεν εἰς τὸν Πανάγαθον. Διὰ τοῦτο πάντες ἂς ἀσπασθῶμεν τὸ ὕστατον τὴν φιλελέημονα αὐτοῦ καὶ καθαρὰν χεῖρα καὶ ἂς παρακαλέσωμεν τὴν ψυχήν του, ὅπως καὶ ἤδη μεσολαβήσῃ πρὸς τὸν Θεὸν ὑπὲρ ἡμῶν τῶν ἁμαρτωλῶν.

«Ἑτοίμασον παρὰ Σοί, ὦ ἁγνὴ Πρεσβυτέρα του, θέσιν, διὰ τὸν ἐρχόμενον νὰ σὲ συναντήσῃ θεοσεβῆ σύζυγόν Σου, ἀλλὰ καὶ φιλόστοργον πατέρα—ἐδῶ τὰ χείλη τοῦ Δημάρχου βεβαίως θὰ προετοιμασθοῦν διὰ τὸν πρῶτον λυγμὸν σκέπτεται ὁ Ἱερώνυμος—διότι δὲν ἀγνοεῖτε, ὅτι υἱός του εἶναι ὁ λαοφιλὴς καὶ λαοπρόβλητος Δήμαρχός μας, διὸ ὀφείλομεν πρὸς αὐτὸν νὰ στρέψωμεν ἐν τέλει τὸν λόγον... Σὺ δὲ πολύτιμον καὶ μόνον τέκνον τοῦ μεταστάντος, ὁ ἀνυψώσας τὴν ἰσχὺν τοῦ οἴκου σου, ζήτησον διὰ τοῦ ἰδίου σου πάλιν πατρὸς παρὰ τοῦ Θεοῦ παρηγορίαν, εὑρίσκων ἀνακούφισιν τινὰ καὶ ἐν τῇ ἐκτελέσει τοῦ καθήκοντός σου καὶ ἐν τῇ περὶ τῶν ἄλλων ὄντως ἀδελφικῇ καὶ πατρικῇ μερίμνῃ σου. Αἰωνία ἡ μνήμη Σου, πάτερ Νικόλαε! Αἰωνία καὶ τρὶς αἰωνία ἡ ἁγία Σου μνήμη!

«Παιδιὰ ἐτελείωσα. Ἐξέλθετε τώρα! καὶ ταχθῆτε ἀνὰ δύο. Τελευταῖοι θὰ λάβουν θέσιν οἱ δύο ταραξίαι καὶ ὄπισθεν αὐτῶν ἡ κυρία Σταματική, εἰς τὴν ὁποίαν παρέχω ἐντολὴν καὶ ἁρμοδιότητα νὰ καταχειρίσῃ πάντα παρεκτρεπόμενον. Ἐμπρὸς λοιπόν!

***

Ἡ κηδεία διεξήχθη πανηγυρικώτατα. Ὁλόκληρον τὸ νησὶ προσῆλθεν· ἀκόμη καὶ οἱ τῶν μακρὰν εὑρισκομένων συνοικισμῶν, διότι ὁ δήμαρχος πρωὶ-πρωὶ εἶχε φροντίσει νὰ εἰδοποιηθοῦν καταλλήλως. Ὡς καὶ αὐτοὶ οἱ τοπικοὶ ἀντίπαλοι τοῦ δημάρχου εἶχον προσέλθει τιμῶντες τὴν μνήμην τοῦ ἀγαθοῦ γέροντος, ἀλλὰ καὶ χαίροντες κάπως ἐνδομύχως, ὅτι ἐστερήθη ὁ δήμαρχος μιᾶς μεγάλης δυνάμεως εἰς τὸν τόπον. Ἂν ἐκατέβαινε μάλιστα καὶ εἰς τὸν Μηνᾶν νὰ ξαναρχίσῃ τὰ ταξείδια, τότε ὁ δήμαρχος κύριος Χαρίλαος Παπανικολάου θὰ περιωρίζετο πάλιν εἰς τὰ ἔργα τοῦ κτηματίου καὶ τοῦ ἐμπόρου τοῦ ποδαριοῦ.

Κυρίως ὅμως ἡ ἄφιξις τοῦ διδασκάλου μὲ ὅλα τὰ παιδιὰ ἀνὰ δύο, προηγουμένου αὐτοῦ μὲ τὸ ἀποστίλβον ὑψηλόν του καπέλλον ἔκαμε μεγάλην αἴσθησιν. Εἰς τὸ τέλος εἴς τινα ἀπόστασιν ἤρχετο ἡ κυρὰ Σταματικὴ καὶ ὅλο ἔξοπίσω ὁ σκύλος της ὁ Τραχήλης, διωχθεὶς κακῶς ἔχων εἰς τὴν θύραν τῆς Ἐκκλησίας. Καμμία παιδικὴ παρεκτροπὴ τῶν παιδιῶν δὲν παρετηρήθη. Τοῦτο ὀφείλεται κυρίως εἰς τὸ ὅτι τὰ παιδιὰ μετὰ περιεργείας ὄχι ἀμιγοῦς καὶ φόβου τινὸς παρηκολούθουν τὰς κινήσεις τὰς ὁποίας οἱ κρατοῦντες τὴν πολυθρόναν ποὺ ἦτο θρονισμένος ὁ νεκρὸς παπᾶς, τὸν ἠνάγκαζον νὰ κάμῃ, διότι ἢ δὲν ἔμαθαν τὴν ἀπαγόρευσιν ἢ δὲν τὴν ἤκουσαν—αὐτὰς τὰς ἡμέρας εἶχεν ἀποθάνει καὶ ὁ Δεσπότης τῆς Σύρου ὁ Λυκοῦργος, ποὺ τόσον ἐπολέμησε τὸ κάθισμα τῶν ἱερέων— ἀλλὰ καὶ ἐπὶ τὸ ἐπισημότερον, τὸν Παπᾶ Νικόλαν τὸν ἐθρόνιασαν. Ἕνα παιδάκι σὲ μίαν κάπως

ΓΑΜΟΙ

Δημήτριος Ι. Μαγκριώτης, Γραμματεὺς Ὑπουργείου Οἰκονομικῶν, Ἀνδρονίκη Ι. Ἰωαννίδου, ἐτέλεσαν τοὺς γάμους των.

ΑΡΡΑΒΩΝΕΣ

Μικὲς Δ. Γρηγοριάδης, φαρμακέμπορος, Μαρία Π. Φαφαλιοῦ, ἐτέλεσαν τοὺς ἀρραβῶνάς των ἐν Χίῳ τῇ 7 Ἰανουαρίου 1923.

ἰσχυροτέραν κίνησιν, πῆγε νὰ βάλῃ τὰ γέλια, μὰ ἔκρυψε τὸ μοῦτρό του στὴ σκούφια του μέσα.

Ἀλλὰ καὶ ὁ λόγος ἔκαμε λαμπρὰν ἐντύπωσιν. Ἄλλοι ἐμελαγχόλησαν, ἄλλοι συνεκινήθησαν καὶ ὁ Δήμαρχος ὠλόλυζε. Καὶ τώρα ὅλοι πάλιν μαζί, παρατεταγμένοι καὶ μή, ὡδήγησαν τὸν ἱερέα εἰς τὴν τελευταίαν του κατοικίαν.

***

Ὅταν συνεχάρη καὶ ὁ Μηνᾶς τὸν Ἱερώνυμον τοῦ εἶπεν αὐτός:

—Καὶ αὐτὰ μὲν παρῆλθον. Σεῖς ὅμως, ἀγαπητέ μου κύριε Μηνᾶ, μὴ λησμονήσετε τὴν αὐριανήν μας συνέντευξιν—καὶ τοῦτο εἶπε, διὰ νὰ ἐκτελέσῃ τὴν ἐπιθυμίαν του νὰ περιπατήσῃ δηλ. καὶ μόνος καὶ εἰς μακροτέρας ἀποστάσεις. Ἐλπίζω νὰ σᾶς κάμω νὰ γελάσητε, κύριε Μηνᾶ μὲ τὰ γνωστὰ ζητήματα. Θὰ σᾶς ἀνακοινώσω ὅμως καὶ μίαν τοπογραφικήν μου παρατήρησιν, τὴν ὁποίαν θὰ ἐξακριβώσω μετὰ μεσημβρίαν σήμερον, ὅτε λόγῳ τιμῆς πρὸς τὸν ἀποδημήσαντα δημαρχοπάτορα, τὸ σχολεῖον ἀργεῖ.

—Πρόσεξε αὐτό, ποῦ θὰ μοῦ ἀνακοινώσῃς νὰ μὴν εἶναι σὰν τὴν πλάκα.

—Αἴ! Θὰ μοὶ δοθῇ πάλιν ἡ εὐκαιρία ν' ἀποθαυμάσω τὴν δύναμιν τῆς κρίσεως ὑμῶν.

***

Ὁ Ἱερώνυμος προγευματίζει εὐθυμότατος, ὅπως συμβαίνει ὁσάκις ὁ πηγαίνων εἰς τὸ Νεκροταφεῖον ἠμπορεῖ νὰ γυρίσῃ 'πίσω. Σκέπτεται δὲ κατὰ παράδοξον μετάπτωσιν ἀπὸ θέματος εἰς θέμα τὴν χθεσβραδυνήν του γαλήνην καὶ κατόπιν τὸν κόκκορα τῆς κυρὰ-Ἀναγνώσταινας.

— Λοιπὸν καὶ ὁ κόκκορος ἐὰν ὑπῆρχε, θὰ ἐκοιμώμην χθές, ὅπως θὰ ἐξακολουθήσω, ἐλπίζω, νὰ κοιμῶμαι καὶ ἐφεξῆς. Δὲν πταίει λοιπὸν ὁ ἀτυχής, ἀλλ' ἡ ψυχὴ ἡ ἐντὸς τοῦ ἀνθρωπίνου ζῴου κεκλεισμένη. Θὰ τὸν μετακαλέσω ἐκ τῆς ἐξορίας. Στεροῦμαι ἄλλως τε καὶ κάποιας σχετικῆς ἀσχολίας διότι, ὡς ἐνθυμοῦμαι, κάποτε εἰς τὴν Ρούμελην, τὰ κοκκόρια τοῦ οἰκοδεσπότου μου, τὰ ὁποῖα δὲν ἀπετόλμησα νὰ ἀποδιώξω, καθ' ἑκάστην εἶχον καὶ διάφορον φωνὴν κατὰ τὰς διαθέσεις των, ἐὰν δὲν τὰς ἤκουον ἐγὼ διαφόρως κατὰ τὰς διαθέσεις μου. Πότε λοιπὸν ἡ φωνή των μοὶ ἔλεγε: «Ζαχαράτα!»... ἄλλοτε: «Μασκαράδες»!... ἄλλοτε: «Ἀναστάση!»... Τὶς οἶδεν, ἐὰν ὁ κόκκοράς μας πρωΐαν τινὰ δὲν μοὶ φωνάξῃ: Βιολέττα!... ἂν μὴ καί: Πελαγία!... Εὐτυχῶς ποῦ ἐτακτοποίησα τὰς κυρίας αὐτὰς, διότι ἄλλως θὰ μοὶ ἐφώναζε: Θάλασσα!... Τὸ βέβαιον εἶναι, ὅτι τὰ κοκκόρια μόνον κουκουρίκου δὲν λέγουν.—Κυρ-Ἀναγνώσταινα!

— Προστάξτε !

— Τί γίνεται ἀλήθεια ὁ κόκκοράς μας ;

— Στὴ γειτονιὰ τὸν ἔχω ! Καλὰ εἶναι καὶ σὲ χαιρετάει !

— Λοιπόν ! Ἀμνηστεία, νὰ τὸν φέρῃς ὀπίσω !

— Τόσό τὸ καλύτερο ! Νᾶχῃ συντροφιὰ καὶ τὸ προβατάκι ποῦ θὰ μοῦ δώσῃ ἡ Ξεκλαροῦ, σὰν γεννήσῃ ἡ ἀρνάδα της.

Καὶ ἔτρεξεν εὐθύς ἡ κυρ-Ἀναγνώσταινα, διὰ νὰ μὴ μετανοιώσῃ ὁ Ἱερώνυμος, μὲ τὴν ταχύτητα, ποῦ ἔχουν εἰς τὰ μυθιστορήματα ὅλοι οἱ σπεύδοντες νὰ ἀναγγείλουν τὴν χάριν εἰς τὸν κατάδικον.

Αὐτὸς μὲ χαράν του ἐπανεῖδε τὴν ἀγαπητήν του αὐλὴν καὶ ἀφοῦ ἀνέβη στὸ σαμάρι τοῦ τοίχου, ἐφώνησε τρὶς καὶ ὁ Ἱερώνυμος τὸν ἐχειροκρότησε.

Καὶ ἐπειδὴ τὸν κόκκορα, ὁ ὁποῖος μᾶς ἐχρησίμευσε, διὰ νὰ πεισθῶμεν, ὅτι ὄχι μόνον ἡσύχασεν ἡ ἐσωτερικὴ κατάστασις τοῦ Ἱερωνύμου ἀλλ' ὅτι καὶ εὐθύμησε, πιστεύομεν ὅτι δὲν θὰ ὑπάρξῃ αἰτία νὰ τὸν μνημονεύσωμεν καὶ πάλιν, ὀφείλομεν νὰ μὴ παραλείψωμεν μίαν σπουδαιοτάτην περιπέτειαν τοῦ βίου του : Ὅταν μετά τινα καιρὸν δηλαδὴ τὸ ἀρνάκι ἤλθεν, ἀκολουθοῦσε τὸν κόκκορα κατὰ πόδας, νομίζον, φαίνεται, ὅτι ἦτο κάποια τῆς μάννας του μεταμόρφωσις. Ὁ κόκκορας ἔφευγε καὶ αὐτὸ μόλις τὸν ἔπαιρνε τὸ μάτι του ἔτρεχε στὰ τέσσερα καὶ ἔσκυβε τὸ κεφάλι του σὰν νὰ ἐπρόκειτο νὰ τὸν κουτουλήσῃ. Ὁ κόκκορας ἀπελπισμένος κατέφευγεν εἰς τὸ σαμάρι ἢ εἰς τὰ κεραμίδια καὶ τὸ ἀρνάκι τὸν ἐπερίμενεν ἀπὸ κάτω. Ἀγάλια-ἀγάλια ὁ κόκκορας ἔχασε τὸ ἠθικόν του, ἀπεδέχθη τὴν μοιραίαν κατάστασιν καὶ δὲν ἔφευγε πλέον, ὅταν τὸν ἀκολουθοῦσε τὸ ἀρνάκι· ἀλλὰ καὶ ἔβουβάθη. Οὔτε ἠκούσθη πλέον ἡ φωνή του.

Θὰ ἴδωμεν, ἂν ὁ Ἱερώνυμος παρετήρησε τὸ πρᾶγμα ἢ ὠφελήθη ἀπὸ τὴν περιπέτειαν αὐτὴν τοῦ κόκκορα.

(Ἀκολουθεῖ)

Σ. «Παν.». Εἰς τὴν συνέχειαν τοῦ μυθιστορήματος μεταξὺ ἄλλων ἀνακάλυψις τοῦ Ἱερωνύμου εἰς τὸν περίπατον ποὺ ἔκανε ἕνεκα τῆς ἀργίας τοῦ Σχολείου τῆς παραδόξου «Σπηλιᾶς τοῦ Ἀράπη». Νέα καὶ ἀφάνταστα ἐπεισόδια.

HENRI ARDEL

ΟΛΑ ΓΙΝΟΝΤΑΙ

(Μετάφρασις ἐκ τοῦ Γαλλικοῦ ὑπὸ ΕΛΙΖ. ΔΕΛΕΝΔΑ)

(Συνέχεια ἐκ τοῦ προηγουμένου)

— Ἔχετε δίκηο, ὁ Μπρὶς πραγματικὰ λατρεύει τὴν τέχνη. Ζεῖ μέσα σ' ἕνα αἰώνιο αἰσθητικὸ ὀνειροπόλημα καὶ ἡ ὕπαρξις γι αὐτὸν γίνεται ἀσύγκριτα καλύτερη καὶ γλυκύτερη. Οἱ ὑλικὲς φροντίδες δὲν τὸν συγκινοῦν καὶ σχεδόν, σχεδὸν φαίνεται πὼς δὲν ἔχει συνείδησι τοῦ ὑλικοῦ κόσμου. . . . Ἔπειτα ἔχει σύζυγον ἕνα ἀφοσιωμένο πλάσμα ποὺ τὸν μεταχειρίζεται σὰν χαϊδεμένο παιδί, παίρνει ἐπάνω της ὅλο τὸ βαρὺ φορτίο μὲ τὶς σκέψεις καὶ ἀνησυχίες ποὺ πιέζουν συνήθως τοὺς φτωχοὺς θνητούς !

— Εἶναι τόσο εὔκολο, τόσο γλυκὸ νὰ λησμονεῖ κανεὶς τὸν ἑαυτόν του ὅταν ἀγαπᾷ. . . .

Μιλοῦσε μόνο γιὰτὸν ἑαυτόν της μὲ πολλὴ χαμηλὴ φωνή, κ' ἐκεῖνος δὲν μποροῦσε νὰ ἐννοήσῃ ὅτι ἐσκέπτετο τὶς εὐλογημένες μέρες ποὺ οἱ γονεῖς της ἐγνώριζαν ὁ ἕνας χάρες στὸν ἄλλον. Ἀργά, ἀργὰ ἐξακολούθησε νὰ περιπατεῖ γύρω στὸ ἐργαστήριο καὶ νὰ θαυμάζει τὰ πολύτιμα καλλιτεχνικὰ ἔργα, τὰ ὁποῖα ὁ γλύπτης εἶχε συναθροίσει ἐκεῖ. Ἄκουε μὲ προσοχὴ ὅτι ἔλεγε γι αὐτὰ ὁ Ραϋμόνδος Ντοριὰν μὲ τὴν ἐνθουσιώδη γλῶσσα ἀνθρώπου πνευματώδους, τὸν ὁποῖον κάθε σχῆμα τοῦ ὡραίου ἑλκύει καὶ ἐμπνέει.

Τοῦτο τῆς ἔκαμε ἐντύπωσι καὶ χωρὶς νὰ σκεφθῇ εἶπε μεγαλοφώνως :

— Πόσον θὰ φοβῆσθε τὶς ἄσχημες εἰκόνες, τὰ ἄσχημα βιβλία, τέλος ὅλα τὰ ἔργα τὰ ὁποῖα ἀξίζουν τέτοια ἐπίθετα . . .

— Γιατί ; Πῶς τὸ ἐμαντεύσατε ; Λοιπὸν ἔχετε δίκιο, μὲ ἔκνευρίζουν ! Καὶ τὸ χειρότερον εἶναι ὅτι δὲν κατορθώνω νὰ κρύψω τὴν ἐντύπωσί μου. Γιὰ τοῦτο καὶ ἀποφεύγω νὰ δέχωμαι προσκλήσεις ἀπὸ καλλιτέχνας ποὺ θέλουν νὰ ἰδῶ τὰ ἔργα τους, πρὸ πάντων ὅταν ἔχω τὸ προαίσθημα ὅτι δὲν θὰ ἦναι δυνατὸν νὰ τὰ θαυμάσω, ὅπως ἐκεῖνοι ἐπιθυμοῦν.

Ἡ Λίνα τὸν ἐκύτταξε μὲ βλέμμα λιγάκι πονηρό. Τὰ βλέμματά των διεσταυρώθησαν καὶ συνεννοήθησαν.

— Σκέπτεσθε ὅτι τολμῶ νὰ λέγω αὐτὰ διὰ τὴν ἐξαδέλφην σας ; Ἐπιτρέψατε νὰ σᾶς ὁμολογήσω εἰλικρινῶς τὴν ἀλήθειαν. Ἡ δεσποινὶς Γοζελὶν μ' ἐφάνηκε ὅτι ἔχει τόσην ὑψηλὴν ἰδέαν διὰ τὸ ταλέντον της, ὥστε ἐκ τῶν προτέρων ἔχω τὴν πεποίθησιν ὅτι δὲν θὰ εἶναι δυνατὸν νὰ φθάσω εἰς τὸν ἴδιον τόνον τοῦ ἐνθουσιασμοῦ της, διότι ἔχω μιὰν ἀόριστη ἰδέα—ἴσως ἐσφαλμένη !—ὅτι οἱ εἰκόνες της θὰ εἶναι ἀνάλογοι μὲ τοὺς στίχους της. Μήπως ἀπατῶμαι ;

— Ἡ Συλβία εἶναι μιὰ θερμὴ ἀκόλουθος τῶν νέων σχολῶν, τόσον στὴν ζωγραφικὴ ὅσο καὶ στὴ ποίησι.

— Πτωχαὶ νέαι σχολαί ! πόσα ἐγκλήματα διαπράττονται ἐν ὀνόματί σας !

Ἡ Λίνα ἑτοιμάζετο νὰ μιλήσῃ μὲ προσπάθεια νὰ δικαιολογήσῃ κάπως τὴν ἐξαδέλφην της. Ἀλλ' ἀπ' τὸ ἀνοικτὸ παράθυρο ἀκούσθηκε ἡ φωνὴ τῆς Κας Μπρὶς καλοῦσα τὸν Ραϋμόνδον. Ἀμέσως καὶ οἱ δύο ἐννόησαν ὅτι εἶχον λησμονηθῇ ἐκεῖ ἀρκετὴν ὥραν καὶ ἔσπευσαν εἰς τὴν Καν Μπρὶς ποὺ ἤρχετο εἰς προϋπάντησίν των. Τοὺς ὡδήγησε κοντὰ στὸ ἁμαξάκι τῆς Μαγδαληνῆς ὅπου εἶχε προετοιμάσει τὸ τσάϊ.

— Πόσο ἀργήσατε ! ἐψιθύρισε τὸ παιδὶ στὴ Λίνα μὲ παράπονο, ἐλᾶτε κοντά μου τώρα. Ξεύρετε κανένα ρωσικὸ τραγουδάκι ; Θὰ εἴχατε τὴν καλωσύνη νὰ μοῦ τραγουδήσετε ἕνα ; Ἡ Κα Γοζελὶν καὶ ἡ Λουκία μοῦ ἔχουν διηγηθῇ ὅτι ἔχετε ὡραία φωνή.

Ἡ Λίνα δὲν ἀπάντησε μ' ὅλη τὴν ἐπιθυμία ποὺ εἶχε νὰ εὐχαριστήσῃ τὴν Μαγδαληνή, εἶχεν ὅμως καὶ φοβερὴ ἀντιπάθεια με ὅ,τι ἠδύνατο νὰ προσελκύσῃ πρὸς αὐτὴν τὴν προσοχὴν τῶν ἄλλων.

— Τί συμβαίνει ; μὴν ἐνοχλεῖς τὴν Δεσποινίδα, ἐφώναξε ἡ μητέρα της.

Τὸ λεπτὸ πρόσωπο τοῦ παιδιοῦ ἔγινε τόσο μελαγχολικὸ ποὺ ἡ εὐγενὴς ψυχὴ τῆς Λίνας δὲν ἦτο δυνατὸν νὰ ἀντισταθῇ.

— Μικρή μου Μάγ, μὴ λυπᾶσαι τόσο. Θὰ τραγουδήσω μονάχα γιὰ σένα καὶ σιγὰ-σιγὰ γιὰ νὰ μὴν ἀκούσουν οἱ ἄλλοι . . .

Μ' ὅλη τὴν παιδική της τρυφερότητα ἡ μικρούλα ἀγκάλιασε καὶ κατεφίλησε τὴν Λίνα, ἐν ᾧ ἐκείνη προσπαθοῦσε νὰ θυμηθῇ τὰ παλαιά της τραγούδια καὶ ἄρχισε μὲ χαμηλὴ φωνὴ ἕνα εἶδος νανούρισμα σ' ἕνα ρυθμὸ χαϊδευτικὸ καὶ σοβαρὸ μ' ἕνα ὅλως ἰδιαίτερο θέλγητρο ἀπὸ τὴ θερμὴ καὶ βαθειὰ φωνὴ κοντράλτο τῆς Λίνας.

— Ὦ ! εὐχαριστῶ ! εὐχαριστῶ ! θὰ τραγουδήσετε κι ἄλλη φορά, δὲν εἶναι ἔτσι ; Πόσο καλὸ μοῦ κάνει νὰ σᾶς ἀκούω !

Τῆς τὸ ὑπεσχέθη μὲ συμπάθεια, χωρὶς νὰ ὑποπτευθῇ καθόλου τὴν βαθειὰ εὐχαρίστησι ποὺ εἶχε προξενήσῃ καὶ σὲ ἕνα σκεπτικιστὴν παρισινὸν συνηθισμένο καὶ χορτασμένο ἀπὸ τέτοιες ἀπολαύσεις. Ἐν ᾧ δὲ ἐκεῖνος τὴν ἐπλησίαζε προδίδοντας τὴν τόσο ζωηρὴ ἐντύπωσί του, τὸν ἐσταμάτησε μὲ χαμόγελο γεμάτο χάρι, πονηριὰ καὶ ἀξιοπρέπεια.

— Ὄχι, ὄχι, μὴ μ' εὐχαριστεῖτε, δὲν τὸ ἀξίζω καθόλου. Μόνον καὶ μόνον γιὰ τὴν Μάγ ἐτραγούδησα.

Καὶ ἐπροχώρησε πρὸς τὸ μικρὸ τραπεζάκι ἑτοιμασμένο κάτω ἀπὸ τὴν καστανιά. Ἐκεῖ αἰσθάνθηκε μιὰ ἀπόλαυσι ποὺ τὴν εἶχε στερηθῇ ἀπὸ πολλοὺς μῆνες ποὺ ἔβλεπε τὴν ἄμεμπτη καθαριότητα καὶ τάξι. Συγχρόνως δὲ ἐχαίρετο ἡ καρδιά της μέσα σ' ἕνα περιβάλον ὅμοιον μ' ἐκεῖνο ποὺ ἦτο συνηθισμένη. Ἄκουε ἐκεῖ πραγματικὴ συνδιάλεξι, ὄχι πλέον τὶς ἀσυναρτησίες τῆς θείας Ἑρμηνείας, οὔτε τὶς ἐγωϊστικὲς καὶ φαντασμένες δηλώσεις τῆς Συλβίας, οὔτε τὶς φιλονεικίες τῆς Λουκίας καὶ πρὸ πάντων τοῦ Γιώργου.

Πόσον εὐχάριστα περνοῦσαν οἱ ὧρες κοντὰ στὴ Κα Μπρίς, κοντὰ ἀκόμα καὶ στὸν ξένον ἐκεῖνον ποὺ συζητοῦσε μὲ τόση ζωηρότητα καὶ χαριτωμένη ἐξυπνάδα. Αἰφνίδια ἐσταμάτησε :

— Εἶμαι βέβαιος ὅτι θὰ εἶναι πολὺ ἀργά ! Ἀγαπητή μου κυρία, στὸ σπίτι σας οἱ ὧρες δὲν ἔχουν διάρκειαν . . . Καὶ μὲ περιμένουν στὸ Παρίσι. Μοῦ ἐπιτρέπετε νὰ κυττάξω τὴν ὥρα ! . . Βλέπετε, δὲν ἔχω καιρὸ νὰ σᾶς προσφέρω τοὺς σεβασμούς μου.

— Λοιπὸν φίλε μου δὲν σὲ κρατῶ, πότε θὰ σὲ ξαναϊδοῦμε ;

— Μὰ αὐτὲς τὶς ἡμέρες θὰ ἔλθω νὰ σᾶς ἀποχαιρετίσω.

— Ὥστε εἶσαι ἀποφασισμένος νὰ φύγῃς γιὰ τὸ Ζερσέ ;

— Ναί, στὴν ἀρχὴ τῆς ἐρχομένης ἑβδομάδος, ἴσως τὴν Τρίτην.

— Στὸ Ζερσέ !

Ἡ φωνὴ αὐτὴ ἐβγῆκε ἀπὸ τὸ βάθος τῆς ψυχῆς τῆς ἀγαθῆς ἐκείνης μητέρας. Λοιπὸν ὁ οὐρανὸς χωρὶς ἄλλο ἦτο μαζί της ! Ἀφοῦ ἡ Μοῦσα εἶχεν ἀποφασίσει νὰ περάσουν τὸ καλοκαῖρι στὸ Ζερσέ ! Μὲ τὸ πλέον θελκτικό της χαμόγελο εἶπε :

— Πόσον χαίρουμαι, κύριε, ὅτι θὰ πᾶτε στὸ Ζερσέ, γιατὶ κ' ἐμεῖς πρόκειται νὰ πᾶμε ἐκεῖ τὴν προσεχῆ ἑβδομάδα. Τὶ εὐτυχὴς σύμπτωσις ! Ἐλπίζω ὅτι θὰ βλεπώμεθα συχνά, εἶναι τόσον εὐχάριστον στὰ ξένα νὰ συναντᾶ κανεὶς συμπατριῶτες ! . . .

(Ἀκοκουθεῖ)

ΔΗΛΩΣΙΣ

Οὐδεμία ἀπόδειξις εἰσπράξεως ἔχει ἰσχὺν ἂν δὲν φέρῃ τὴν ὑπογραφὴν τοῦ Ἰδιοκτήτου-Διευθυντοῦ κ. Γεωργίου Ν. Ἰωάννου, πρὸς ὃν δέον ν' ἀπευθύνωνται ἅπασαι αἱ ἐπιστολαὶ καὶ τὰ χρηματικὰ ἐμβάσματα.

Τὰ Γραφεῖα τοῦ «*Παντογνώστου*» μετεφέρθησαν ἐπὶ τῆς ὁδοῦ Ἱπποκράτους ἀριθ. 32.

A. M. ALDANOV

"ΑΓΙΑ ΕΛΕΝΗ,,

ΜΙΚΡΑ ΝΗΣΟΣ

[Μετάφρασις ἐκ τοῦ Γαλλικοῦ ὑπὸ ΧΡΙΣΤΟΦ. ΔΕΛΕΝΔΑ]

(Συνέχεια ἐκ τοῦ προηγουμένου)

Ἀλλὰ παρετήρησε ὅτι τώρα ἡ πλέον εὐχάριστη σκέψις γι αὐτὸν ἦτο νὰ γίνῃ ὑπουργὸς τῶν ἐξωτερικῶν στὴ Ρωσσία καὶ νὰ δέχεται στὸ σπίτι του τὸ διπλωματικὸν σῶμα.

— Κοίταξε ἐκεῖ ! εἶπε ἡ Σούζυ, δείχνουσα τὸ νερό. Τί ὡραῖα ψαράκια !

Τὸ νερὸ τοῦ ποταμοῦ, δὲν ἦταν διόλου βαθὺ καὶ ὅπως ἦταν πολὺ καθαρὸ διεκρίνοντο ὅλα τὰ ψαράκια.

— Μικρούλα μου, εἶναι ὥρα νὰ φύγουμε, εἶπε ὁ ντὲ Μπαλμὲν ἐν ᾧ συγχρόνως βοηθοῦσε τὴ σύζυγό του νὰ σηκωθῇ.

Ἡ Σούζυ σηκώθηκε παρὰ τὴ διάθεσί της, τινάχθηκε, ξεσκόνησε μὲ τρυφερὴ φροντίδα τὰ φορέματα τοῦ συζύγου της. Ἀκολούθησαν τὸ ρεῦμα τοῦ ποταμοῦ μέσα στὸ δάσος. Ὁ ντὲ Μπαλμὲν κρατοῦσε πάντοτε τὴν Σούζυ του καὶ πότε-πότε τὴ φιλοῦσε μὲ τρυφερότητα. Ὅταν ἔφθασαν σὲ κάποια στροφὴ ἐσταμάτησε αἰφνηδίως.

— Εἶναι κάποιος ἐκεῖ, εἶπεν:

— Θὰ εἶναι κανένας ψαρᾶς, εἶπεν ἡ Σούζυ. Δὲν εἶναι τίποτε. ἀγαπητέ μου.

Ἐκείνη ἐπιθυμοῦσε πολὺ νὰ ἐξακολουθήσουν τὸ δρόμο τους μὲ τὸν ἴδιο εὐχάριστο τρόπο . . .

Ἀλλ' ὁ ἄνθρωπος πέραν τοῦ ποταμοῦ δὲν ἦτο ψαρᾶς. Ἦτο ξαπλωμένος στὰ χόρτα κ' ἐκοίταζε τὸ νερὸ μὲ προσοχή. Ἕνας κοριὸς δένδρου ἔκρυβε σχεδὸν ὅλο τὸ σῶμά του. Μόνο τὸ ἀριστερό του χέρι φαινότανε ποὺ ἐστήριζε τὸ κεφάλι του. Ὁ ἄνθρωπος αὐτὸς ἦταν ἀπησχολημένος πολὺ παράξενα. Στὸ κορμὸ τοῦ δένδρου, κοντὰ στὸν ἀγκῶνα του, ἦτο ἕνας μικρὸς σωρὸς πετρίτσες μὲ προσοχὴ τοποθετημένες. Χωρὶς ν' ἀλλάξῃ στάσι τὰ ἔπερνε ἕνα-ἕνα μὲ τὸ δεξιὸ χέρι καὶ σημαδεύων προσεκτικά, τὰ ἔριχνε στὸ νερό. Τὰ ψαράκια τρόμαζαν κ' ἔρευγαν δεξιὰ καὶ ἀριστερά, καὶ ἐννοοῦσε κανεὶς ἀπὸ τὰς κινήσεις τῶν ὤμων καὶ τοῦ βραχίονος ὅτι ὅλον τὸ σῶμα τοῦ ἀνθρώπου ἐκείνου ἐτινάσσετο ἀπὸ τὰ γέλοια !

— Ὦ τί ἀνόητος ἄνθρωπος, εἶπεν ἡ Σούζυ.

Ὁ Ἀλέξανδρος Ἀντώνοβιτς, ἔγινε αἰφνης προσεκτικός, ἐκάρφωσε μὲ ἀνησυχία τὸ βλέμμα στὸ λεπτὸ κάτασπρο χέρι ποὺ ἔριχνε τὶς πέτρες στό ποτάμι. Καὶ ὅταν ὁ ἄνθρωπος αὐτὸς ἐχαμήλωσε τὸν βραχίονα, ἐν ᾧ ἔπερνε νέο λιθάρι ἀπὸ τὸ σωρό, ὁ κόμης ντὲ Μπαλμὲν μόλις συνεκράτησε φωνὴν ἐκπλήξεως.

Εἶχε ἀναγνωρίσει τὸν Ναπολέοντα . . .

— Ὁ Μπόνεῦ ; ἐψιθύρισε ἡ Σούζυ, κ' ἐρρίφθηκε πρὸς τὰ ὀπίσω κατατρομαγμένη, ἅρπαξε τὸν σύζυγό της ἀπὸ τὸ μπράτσο ἕτοιμη νὰ θυσιασθῇ ἀρκεῖ νὰ τὸν σώσῃ ἀπὸ κάθε κίνδυνο ! !

Ὁ Ἀλέξανδρος Ἀντώνοβιτς ἔμεινε μιὰ στιγμὴ κατάπληκτος καρφωμένος στὴ θέσι του, κατόπιν ὀπισοδρόμησε καὶ ἄρχισε σχεδὸν νὰ τρέχῃ, χωρὶς νὰ εἰπῇ λέξι. Διάφοροι σκέψεις ἐστριφογύριζαν στὸ κεφάλι του καὶ τὸ φῶς ποὺ ἐφώτιζε τὰ πάντα πρὸ μιᾶς στιγμῆς ἐφαίνετο πὼς ἔσβυσε αἰφνήδια καὶ ἐβύθισε ὅλα στὸ σκοτάδι.

«Τί ἀνοησία! Τί ἀθλιότης ὅλα τὰ ὄνειρά του! Τὸ μέλλον του, τὸ στάδιόν του, ἡ δόξα. Ὅλα καπνὸς καὶ στάκτη! Αὐτὸς ὁ ἄνθρωπος ποὺ ἔριχνε ἐκεῖ κάτω τὰ πετράδια στὸ νερὸ, ὑπῆρξε Κύριος τοῦ κόσμου... Ὅλα μάταια, ψεύτικα, πλάνη... Τίποτε δὲν ὑπάρχει πραγματικόν... Ἡ Σούζυ; Ὁ Ναπολέων εἶχε κατακτήσει τὶς ὡραιότερες γυναῖκες τοῦ κόσμου... Ἡ ζωὴ ἐτελείωσε... Τὸ γῆρας ἔφθασε... Καὶ νὰ εἶμαι δεσμευμένος γιὰ πάντα μ' αὐτὸ τὸ κουτὸ πλάσμα ποὺ εἶναι κρεμασμένο κι ἐγὼ δὲν ξεύρω γιατὶ στὸ χέρι μου!»

— Ἀγαπημένε μου τί ἔχεις; Αὐτὸς δὲν ἠμπορεῖ νὰ μᾶς κάμῃ τίποτε! Δὲν μᾶς εἶδε. Μὴ φοβᾶσαι, εἶναι τόσοι φρουροὶ ἐδῶ, ἐψιθύριζε ἡ Σούζυ ποὺ μόλις μποροῦσε νὰ παρακολουθῇ τὸ σύζυγό της.

(Ἀκολουθεῖ)

ΠΑΛΑΙΑ ΚΑΙ ΝΕΑ

Η ΑΥΞΗΣΙΣ ΤΩΝ ΜΙΣΘΩΝ ΤΩΝ ΔΗΜ.ΥΠΑΛΛΗΛΩΝ

Διὰ τῆς ἀποφασίσθείσης αὐξήσεως τῶν μισθῶν τῶν δημοσίων ὑπαλλήλων τὸ Κράτος ἐξεπλήρωσε τὴν ἱερωτάτην ὑποχρέωσιν πρὸς ἐκείνους, οἵτινες μαζὶ μὲ αὐτὸ ὑποφέρουσιν. Ὁ κ. Κοφινᾶς, ὁ καὶ εἰσηγητὴς τῆς αὐξήσεως ταύτης, ἐφάνη πρῶτον ὑπάλληλος καὶ ἔπειτα ὑπουργός. Ἐλπίζομεν ὅτι τὸ αὐτὸ ἐνδιαφέρον θὰ δείξῃ καὶ διὰ τὴν ἀποδοχὴν μερικῶν δικαίων αἰτημάτων τῶν ὑπαλλήλων, ὥστε νὰ ἐπέλθῃ ἡ ἀπὸ πολλοῦ ποθουμένη ἀνακούφισις μιᾶς τάξεως ἐργαζομένων καὶ πολλὰ παθούσης. Ὁ κ. Κοφινᾶς καὶ τὸ Προεδρεῖον τῆς Λέσχης εἶναι ἄξιοι συγχαρητηρίων.

ΑΙ ΣΥΝΤΑΞΕΙΣ ΤΗΣ ΕΘΝΙΚΗΣ ΤΡΑΠΕΖΗΣ

Ἀφ' οὗ ἡ Διοίκησις τῆς Ἐθνικῆς Τραπέζης ἔλαβε τὴν τόσον δικαίαν ἀπόφασιν ν' αὐξήσῃ ἐπαρκῶς τοὺς μισθοὺς τῶν ὑπαλλήλων της, νομίζομεν ὅτι ἐξ ἴσου θὰ πράξῃ ἔργον προσαρμοζόμενον πρὸς τὴν ἀξιοπρέπειαν καὶ τὴν ἱστορίαν τοῦ ἱδρύματος, ἐὰν προβῇ καὶ εἰς τὴν κατ' ἀναλογίαν αὔξησιν τῶν συντάξεων τῶν ὑπαλλήλων της.

Ἡ παρατήρησίς μας αὕτη ἐλπίζομεν ὅτι θὰ ἐκτιμηθῇ προσηκόντως ἀπὸ τὴν Διοίκησιν τῆς Ἐθνικῆς Τραπέζης καὶ θὰ ἱκανοποιήσῃ τοὺς ἀπομάχους ὑπαλλήλους της ἢ τὰς οἰκογενείας ἐκείνων, οἵτινες ὑπέφεραν ἐργαζόμενοι διὰ νὰ φθάσῃ τὸ ἵδρυμα, εἰς ἣν θέσιν εὑρίσκεται σήμερον.

Η ΣΥΝΕΧΕΙΑ ΤΗΣ ΕΚΔΟΣΕΩΣ ΜΑΣ.

Ὁ «Παντογνώστης» ἐφεξῆς θὰ ἐκδίδηται ἀνὰ δεκαπενθήμερον μὲ πολλὰς σελίδας καὶ τὴν πάντοτε ἐκλεκτὴν συνεργασίαν του. Ἀπὸ τοῦ ἑπομένου φύλλου ὁ «Παντογνώστης» εἰσέρχεται εἰς τὸ Β'. Ἔτος τῆς ἐκδόσεώς του.

Ἀπὸ τοὺς κ. κ. συνδρομητὰς ἐξαρτᾶται ἡ πρόοδος ἑνὸς περιοδικοῦ φύλλου, εἰσαγαγόντος καινοτομίαν ἐν Ἑλλάδι διὸ τὴν ποικιλίαν τῆς ὕλης του καὶ τὴν σοβαρότητα ταύτης, εὐελπιστοῦμεν δὲ ὅτι μὲ πρώτην εὐκαιρίαν πάντες οἱ παλαιοὶ συνδρομηταί μας θὰ σπεύσωσι νὰ ἀνανεώσωσι τὴν συνδρομήν των, ὡς καὶ οἱ καθυστεροῦντες τὴν συνδρομὴν ἢ τὴν μικρὰν δεκάδραχμον αὔξησιν τοῦ Α'. ἔτους.

Ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ εὐχαριστοῦμεν θερμῶς, ἅπαντας τοὺς μετὰ πολλῆς προθυμίας συνδραμόντας τὸ ἔργον μας.

ΝΕΑΙ ΕΚΔΟΣΕΙΣ

ΣΤΕΛΛΑ ΒΙΟΛΑΝΤΗ τοῦ κ. Γρηγορίου Ξενοπούλου—ἐξεδόθη εἰς τρίτην ἔκδοσιν μετὰ περισσῆς φιλοκαλίας καὶ ἐπὶ ἀρίστου χάρτου. Ὅλα του εἶναι καλά, μόνον ποὺ ὁ φίλτατος κ. Ξενόπουλος ἀρέσκεται «στὴ φτήνεια», διότι ἀλλοιῶς δὲν θὰ ἐτιμολόγει τὸ περίφημον ἔργον του μὲ τὰς 8 σημερινὰς.... δραχμάς.

ΘΛΙΜΕΝΑ ΛΟΓΙΑ τοῦ κ. Ἀντρέα Λοΐζου (ἐκ Χίου) συλλογὴ ποιημάτων— ἐξεδόθη καὶ πωλεῖται παρὰ τῶν βιβλιοπωλείων ἀντὶ δρ. 5. Ἐπιφυλασσόμεθα νὰ κάμωμεν κριτικήν.

ΧΑΜΕΝΑ ΚΟΡΜΙΑ τοῦ φίλου ἐκ τῶν νέων λογοτέχνου κ. Πέτρου Πικροῦ, συλλογὴ διαφόρων διηγημάτων. Ἐπιφυλασσόμεθα νὰ κάμωμεν κριτικήν.

ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΣ ΤΥΠΟΣ

ΑΝΘΩΝ τῆς Κερκύρας.—Ἐκυκλοφόρησε τὸ 1ον τεῦχος μὲ πλουσίαν ὕλην καὶ καλλιτεχνικὴν ἐμφάνισιν.

ΚΟΙΝΟΤΗΣ τῶν Ἀθηνῶν.—Ἐκδίδεται τακτικὶ κατὶ Κυριακὴν μὲ ἐκλεκτὴν συνεργασίαν καὶ νέα θέματα.

ΜΟΥΣΑΙ τῆς Ζακύνθου.—Εἰσῆλθεν εἰς τὸ 31ον ἔτος. Ἐγκάρδια συγχαρητήρια εἰς τὸν φίλον κ. Λεων. Ζώην.

ΟΡΦΕΥΣ τῆς Κερκύρας.—Ἐκυκλοφόρησε τὸ Ε' τεῦχος μὲ πλουσιωτάτην καὶ λίαν ἐνδιαφέρουσαν ὕλην.

ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΑ τῶν Ἀθηνῶν.—Κυκλοφοροῦσι κατὰ Σάββατον μὲ τὸ ὑπέροχον μυθιστόρημα «Ἰσαβέλλα» τοῦ κ. Ξενοπούλου, κλπ. κλπ.

ΠΙΝΑΚΟΘΗΚΗ τῶν Ἀθηνῶν.—Ἐκυκλοφόρησε τὸ 261ον τεῦχος μὲ ἐξαιρετικὴν καλαισθησίαν καὶ ἐνδιαφέρουσαν ὕλην.

Λίαν προσεχῶς:

Τὰ ἐξωτερικὰ συναλλάγματα καὶ αἱ ἐπ' αὐτῶν πράξεις ὑπὸ Ἐμμανουὴλ Μ. Χανδράκη.

Ἐγγραφέντες συνδρομηταὶ εἰς τὸ ἀνωτέρω.	*Σώματα*
Ἐκ προηγουμένων ἐγγραφῶν.	25
Γεώργιος Μήσιος, Δικηγόρος, Ἀθῆναι	1
Νέστωρ Δ. Τσιρλιγκάνης, Σιάτιστα	1
Κωνσταντῖνος Γ. Ἀσπιώτης, Κέρκυρα	10
Στέφανος Ἀναγνώστης, Ὑπ)μα Ἐθν. Τραπέζης, Σπάρτη	1
Σπήλιος Χρ. Κανάνταης » » » »	1
Κωνστ. Π. Παπούλιας » » » »	1
Δημ. Β. Οἰκονομίδης » » » »	1
Εὐάγγελος Ρηγόπουλος » » » »	1
Ὑπ)μα Ἰονικῆς Τραπέζης, Καβάλλα	1
Ταμεῖον Παρακαταθηκῶν καὶ Δανείων, Ἀθῆναι	2
Χρ. Μπαχώμης, Ἀθῆναι	1
Στέφ. Ὀθωναῖος, Τμημ. Ταμ. Παρ. Δαν., Ἀθῆναι	1
Τράπεζα Βιομηχανίας, Ἀθῆναι	10
Μιχ. Σταθερὸς, Χρηματιστὴς, Ἀθῆναι	1
Ἰωάννης Μ. Τρικουράκης, Οἰκ. Ἔφορος, Χανία	1
Κ. Εὐαγγελινὸς, Ἀθῆναι	1
Γ. Εὐαγγελινὸς, »	1
Γεώργιος Τοράκης, Χανία	1
Μίνως Παπαδάκης, »	1
Ἀνδρ. Κνιθάκης, Καθ. Ἐμπ. Σχολῆς, Χανία	1
Δημ. Μιαούλης, Διευθ. Τρ. Ἐθν. Οἰκον., Ἀθῆναι	1
Ἀνασ. Σπουργίτης, Ἀνώτ. Τραπ. Ὑπάλληλος, Ἀθῆναι	1
Τράπεζα Ἐθνικῆς Οἰκονομίας, »	1
Κωνστ. Κουκόπουλος, Οἰκον. Ἔφορος, Καβάλλα	1
Βασίλ. Θωμόπουλος, Δοκ. Οἰκ. Ὑπάλλ. »	1
Παῦλος Σταμίρης, Ἰμημ. Ὑπ. Οἰκονομ., Ἀθῆναι	1
Ἀριστ. Ταρλᾶς. Γραμμ. α' Γεν. Λογιστ., »	1
Ρωμύλος Πολιτόπουλος, Λογ. » » »	1
Σπυρίδων Βαρδάκης, Εἰδ. Οἰκ. Ἐπιθ., »	1
Ἀδελφοὶ Θ. Κοκκίνου, Ἐργοστασιάρχαι, Ναύπλιον	1
Δ. Χατζήμέμος, Διευθ. Καπνεργ., Ἡράκλειον Κρήτης	1
Σύνολον ἐγγραφῶν μέχρι σήμερον:	75

Τὸ ἀνωτέρω σύγγραμμα συνεστήθη διὰ τῆς ὑπ' ἀριθμὸν 87933]56 ἐγκυκλίου τοῦ Ὑπουργοῦ τῶν Οἰκονομικῶν κ. Γεωργίου Ν. Κοφινᾶ.

Ἐπισπεύσατε τὰς ἐγγραφάς σας.

ΕΜΜΑΝΟΥΗΛ Μ. ΧΑΝΔΡΑΚΗ

ΤΜΗΜΑΤΑΡΧΟΥ Α' ΤΑΞΕΩΣ ΔΙΕΥΘΥΝΣΕΩΣ ΔΗΜΟΣΙΟΥ ΧΡΕΟΥΣ

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΥ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ

ΤΑ ΕΞΩΤΕΡΙΚΑ ΣΥΝΑΛΛΑΓΜΑΤΑ ΚΑΙ ΑΙ ΕΠ' ΑΥΤΩΝ ΠΡΑΞΕΙΣ

Ἐκδοθήσεται προσεχῶς ὑπὸ τοῦ ΠΑΝΤΟΓΝΩΣΤΟΥ

Ἐγγραφῆτε συνδρομηταὶ

Διὰ τοὺς συνδρομητὰς τιμᾶται Δρ. 30. *Μετὰ τὴν ἔκδοσίν του θὰ πωλεῖται Δρ. 40*

ΘΑ ΤΟ ΕΜΑΘΑΤΕ ΤΕΛΟΣ ΠΑΝΤΩΝ

Ὅτι τὰ ἀνώτερα ὅλων

ΚΑΙ ΠΑΓΚΟΣΜΙΟΥ ΦΗΜΗΣ

ΕΙΝΑΙ

ΤΑ ΧΙΩΤΙΚΑ ΓΛΥΚΑ

"ΚΡΥΣΤΑΛ,,

ΤΟΥ ΕΝ ΧΙΩ ΜΕΓΑΛΟΥ ΕΡΓΟΣΤΑΣΙΟΥ

ΜΗΛΙΑΔΗ ΚΑΙ ΚΥΡΙΛΛΙΔΗ

ΤΟ ΠΑΓΚΟΣΜΙΟΥ ΦΗΜΗΣ ΕΡΓΟΣΤΑΣΙΟΝ

ΚΟΝΙΑΚ ΚΑΙ ΛΙΚΕΡ

Εἶναι τῶν

ΑΔΕΛΦΩΝ ΜΠΑΡΜΠΑΡΕΣΟΥ

ΕΝ ΠΕΙΡΑΙΕΙ.

ΟΛΑ ΑΝΕΞΑΙΡΕΤΩΣ ΤΑ ΠΟΤΑ ΤΟΥ ΕΙΝΑΙ ΒΡΑΒΕΥΜΕΝΑ ΠΙΝΕΤΕ ΧΩΡΙΣ ΔΙΣΤΑΓΜΟΥΣ

ΕΤΑΙΡΙΑ ΤΣΙΜΕΝΤΩΝ "Ο ΤΙΤΑΝ,,

ΑΝΩΝΥΜΟΣ ΕΤΑΙΡΙΑ — ΕΔΡΑ ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ — ΚΕΦΑΛΑΙΑ: 3.000.000

ΔΙΕΥΘΥΝΣΙΣ ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ ΟΔΟΣ ΣΤΑΔΙΟΥ ΤΗΛΕΦ ΑΡΙΘΜ. 126
ΓΡΑΦΕΙΑ ΦΟΡΤΩΣΕΩΝ ΕΝ ΠΕΙΡΑΙΕΙ — ΤΗΛΕΦ. ΑΡΙΘ. 427

ΕΡΓΟΣΤΑΣΙΑ ΕΝ ΕΛΕΥΣΙΝΙ ΤΗΛΕΦ. ΑΡΙΘ. 396
ΤΗΛΕΓΡΑΦΙΚΗ ΔΙΕΥΘΥΝΣΙΣ: "ΤΙΤΑΝ,, ΑΘΗΝΑΣ

Τοιμέντα «ΤΙΤΑΝ» τύπου ΠΟΙΤΛΑΝ (Ciment artifdiel Portland) *ἀνταποκρινόμενα εἰς τοὺς αὐστηροτέρους ἐπισήμους κανονισμοὺς τῶν πεπολιτισμένων Κρατῶν δι' ἔργα ἐκ Μπετὸν πάσης φύσεως.* Béton armé *λιμενικά, πλοκοποιεῖα ἐπιστρώσεις, ὑποστρώσεις ὁδῶν, κατασκευὴ πλίνθων (τούβλων) καὶ ὀγκολίθων (ἀγκονάρια) πρέκια κτλ.*

ΤΣΙΜΕΝΤΟ «ΚΥΚΛΩΨ». Εἰδικὴ κονία, κατάλληλος διὰ τὴν παρασκευὴν ὑδραυλικῶν ἀμμοκονιαμάτων διὰ συνήθεις λιθοδομὰς ἢ πλινθοδομάς, ἀντικαθιστῶσι μὲ πλεῖστα ὅσα προτερήματα τὰ ἀμμοκονιάματα ἐξ ἀσβέστου. Πολὺ ταχυτέρα πῆξις. Ἀδυγκρίτως μεγαλειτέρα ἀντοχή, ὅθεν: Ἰαχύτης ἐκτελέσεως. Σημαντικὴ ἐλάττωσις τοῦ πάχους τῶν τοίχων. ἤτοι:

Κέρδος εἰς χρήσιμον χῶρον καὶ οἰκονομία εἰς ἐργατικὰ καὶ ὄγκον λιθοδομῆς. Συνιστᾶται ἰδιαιτέρως δι' ἔργα λιμενικά.

ΣΗΜΕΙΩΣΙΣ. Ἡ Διεύθυνσις τῆς Ἑταιρίας «ΤΙΤΑΝ» θέτει τὴν πολυετῆ της πεῖραν διὰ τὴν χρησιμοποίησιν τῶν τοιμέντων ἐφ' ἁπάντων τῶν κλάδων τῆς οἰκοδομικῆς, εἰς τὴν διάθεσιν τῶν ἐνδιαφερομένων.

Πληροφορίαι εἰς τὰ Γραφεῖα: Ὁδὸς Σταδίου 33, προφορικῶς καὶ δι' ἀλληλογραφίας.

ΚΛΙΝΙΚΗ
ΧΕΙΡΟΥΡΓΙΚΗ ΚΑΙ ΓΥΝΑΙΚΩΛΟΓΙΚΗ
"Ο ΚΕΛΣΟΣ,,
(Πατησίων-Τενέδου 15)
ΑΓ. ΓΙΑΤΡΑΚΟΥ ΚΑΙ Α. ΖΑΜΠΟΥΡΑ
ΧΕΙΡΟΥΡΓΩΝ-ΓΥΝΑΙΚΟΛΟΓΩΝ

Ἐφαρμογὴ πασῶν τῶν νεωτάτων, δι' ἠλεκτρικῶν μηχανημάτων, θεραπευτικῶν μεθόδων.

Διεύθυνσις ταχυδρομική-Γραφεῖον:
ΑΓ. ΓΙΑΤΡΑΚΟΥ ΒΟΥΛΓΑΡΗ 13Α-Α. ΖΑΜΠΟΥΡΑ ΖΑΓΜΗ 11Β

ΘΕΑΤΡΟΝ ΕΘΝΙΚΟΝ
SALON IDEAL

ΕΚΛΕΚΤΑΙ ΤΑΙΝΙΑΙ
ΔΙΑΣΗΜΟΙ ΠΡΩΤΑΓΩΝΙΣΡΙΑΙ
Η ΤΕΛΕΙΟΤΕΡΑ ΟΡΧΗΣΤΡΑ
Η ΚΟΜΨΟΤΕΡΑ ΑΙΘΟΥΣΑ
ΤΟ ΓΕΝΙΚΟΝ RENDEZ-VOUS
ΤΩΝ ΑΘΗΝΩΝ

Διὰ νὰ εἶσθε πάντοτε ὑγιεῖς
Πίνετε τὸ βραβευθὲν εἰς ὅλας τὰς Ἐκθέσεις
ΚΟΝΙΑΚ
Σ. ΚΑΙ Η. ΚΑΙ Α. ΜΕΤΑΞΑ
(Προσέξατε πολὺ εἰς τὴν μάρκαν)
ΚΕΝΤΡΙΚΟΝ ΚΑΤΑΣΤΗΜΑ ΕΝ ΠΕΙΡΑΙΕΙ
Ὁδὸς Ἀριστείδου 7.—Τηλέφ. 3-53

Διὰ τοὺς πάσχοντας
Ὀφθαλμολογικὰ Νοσήματα
Συνιστῶμεν ὑπευθύνως τὴν τελειοτέραν Ὀφθαλμολογικὴν Κλινικὴν
ΤΟΥ ΣΠΗΛΙΟΥ Ι. ΧΑΡΑΜΗ
Ὑφηγητοῦ Ὀφθαλμολόγου τῆς Σχολῆς τῶν Παρισίων.
ΑΘΗΝΑΙ. Ὁδὸς Μενάνδρου 27.
Τηλέφ. 6-54.

ΚΑΠΕΛΛΑ
Α. ΑΡΙΑΝΟΥΤΣΟΥ ΚΑΙ Σ^ΙΑΣ
ΕΡΓΟΣΤΑΣΙΟΝ ΣΑΡΡΗ 43
ΠΡΑΤΗΡΙΑ { ΣΤΑΔΙΟΥ 57 / ΑΙΟΛΟΥ 166 } ΑΘΗΝΑΙ

ΣΙΓΑΡΕΤΤΑ
ΝΕΙΛΟΣ

Φωτογραφικὲς μεγεθύνσεις
ΑΚΟΥΑΡΕΛΛΕΣ-ΕΛΑΙΟΓΡΑΦΙΕΣ-ΠΑΣΤΕΛ
ΣΤΟΥ
ΧΡΗΣΤΟΥ ΜΗΛΙΩΝΗ
91 ΑΘΗΝΑΣ 91—ΑΘΗΝΑΙ
ΠΑΡΑΓΓΕΛΙΑΙ ΓΙΝΟΝΤΑΙ ΔΕΚΤΑΙ ΚΑΙ ΑΠΟ ΤΑΣ ΕΠΑΡΧΙΑΣ
Τιμαὶ λογικαὶ---Παράδοσις ταχίστη

ΓΡΑΦΕΙΟΝ
ΔΙΕΞΑΓΩΓΗΣ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΩΝ ΥΠΟΘΕΣΕΩΝ

Ὁ «Παντογνώστης», ἐν τῇ ἐκτιμήσει τῶν ἀναγκῶν τῶν ἐν ταῖς Ἐπαρχίαις λόγῳ τῶν συμφερόντων των διαμενόντων, ἵδρυσεν ἐν ἐπιλέκτῳ συνεργασίᾳ «ΓΡΑΦΕΙΟΝ ΔΙΕΞΑΓΩΓΗΣ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΩΝ ΥΠΟΘΕΣΕΩΝ» λειτουργοῦν κατὰ πρωτότυπον ἀληθῶς διὰ τὴν Ἑλλάδα τρόπον.

Οἵας δήποτε φύσεως διοικητικὴ ὑπόθεσις διαπεραιοῦται ἐντὸς τοῦ ἀπολύτως ἀναγκαίου χρονικοῦ διαστήματος, οἵα δήποτε δὲ πληροφορία παρέχεται τοῖς ἐνδιαφερομένοις ἐγκαίρως καὶ ἀποτελεσματικῶς.

Διὰ πᾶσαν αἴτησιν ἢ πληροφορίαν ἀπευθυντέον πρὸς τὰ Γραφεῖα «Παντογνώστου» ὁδὸς Ἱπποκράτους 32 — Ἀθήνας.

Ἑλληνογαλλικὸν Τυπογραφεῖον.--Πανεπιστημίου 43.